Sürdürülebilirlik Konusunda Yerel Yönetimlerin Kapasitesinin Arttırılması

Rapor No / 2 “Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri”

Ocak, 2021

Hazırlayan

DEMİR ENERJİ DANIŞMANLIK – CANER DEMİR

Koşuyolu, Halil Sk. No:7, 34718 Kadıköy/İstanbul

Tel: (0216) 428 76 69
E-mail: info@demirenerji.com
Web: www.demirenerji.com

"İş bu rapor Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA) TR41/20/TD/0035 Teknik Desteği kapsamında Demir Enerji tarafından hazırlanmıştır."

Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı Teknik Destek programları kapsamında hazırlanan bu raporun içeriği Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı'nın görüşlerini yansıtmamakta olup, içerik ile ilgili tek sorumluluk Demir Enerji'ye aittir.

İçindekiler

Şekil Listesi v

Tablo Listesi vi

Kısaltma Listesi vii

Yönetici Özeti viii

1. Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine Doğru 1

1.1 Sürdürülebilirlik Kavramı 1

1.2 Uluslararası Bağlamda Südürülebilirlik Kavramının Ele Alınması 1

1.3 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 3

2. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Yerel Yönetimler için Önemi 5

2.1 SKA 1: Yoksulluğun Her Yerde ve Her Haliyle Sonlandırılması 5

2.2 SKA 2: Açlığın Sona Erdirilmesi, Gıda Güvenliğinin Sağlanması, Beslenmenin İyileştirilmesi ve Sürdürülebilir Tarımın Desteklenmesi 6

2.3 SKA 3: Sağlıklı Yaşamların Güvence Altına Alınması ve Her Yaşta Esenliğin Desteklenmesi 8

2.4 SKA 4: Kapsayıcı, Adil, Nitelikli Eğitimin Güvence Altına Alınması ve Herkes için Hayat Boyu Öğrenme İmkanlarının Teşvik Edilmesi 10

2.5 SKA 5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanması Tüm Kadınların ve Kız Çocuklarının Güçlendirilmesi 11

2.6 SKA 6: Herkes için Yeterli Su ve Sıhhi Tesisat Mevcudiyetinin ve Sürdürülebilir Yönetiminin Sağlanması 12

2.7 SKA 7: Herkes için Uygun Fiyatlı, Güvenilir, Sürdürülebilir ve Modern Enerjiye Erişimin Sağlanması 14

2.8 SKA 8: Kesintisiz, Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Ekonomik Büyümenin, Tam ve Üretken İstihdamın ve Herkes için İnsana Yakışır İşlerin Desteklenmesi 15

2.9 SKA 9: Dirençli Altyapıların İnşası, Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Sanayileşmenin Desteklenmesi ve Yenilikçiliğin Güçlendirilmesi 16

2.10 SKA 10: Ülkelerin Kendi İçlerinde ve Aralarındaki Eşitsizliğin Azaltılması 18

2.11 SKA 11: Şehirlerin ve İnsan Yerleşimlerinin Kapsayıcı, Güvenli, Dayanıklı ve Sürdürülebilir Hale Getirilmesi 19

2.12 SKA 12: Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim Kalıplarının Güvence Altına Alınması 21

2.13 SKA 13: İklim Değişikliği ve Etkileri İle Mücadele Konusunda Acilen Eyleme Geçilmesi 22

2.14 SKA 14: Sürdürülebilir Kalkınma için Okyanuslar, Denizler ve Deniz Kaynaklarının Korunması ve Sürdürülebilir Kullanımı 23

2.15 SKA 15: Karasal Ekosistemlerin Sürdürülebilir Kullanımının Korunması, Geliştirilmesi ve Desteklenmesi, Ormanların Sürdürülebilir Yönetimi, Çölleşme ile Mücadele, Karasal Bozulmanın Durdurulması ve İyileştirilmesi Ve Biyoçeşitlilik Kaybının Engellenmesi 25

2.16 SKA 16 Sürdürülebilir Kalkınma için Barışçıl ve Kapsayıcı Toplumların Desteklenmesi, Herkes için Adalete Erişimin Sağlanması ve Her Düzeyde Etkili, Hesap Verebilir ve Kapsayıcı Kurumların İnşası 27
2.17 SKA 17 Uygulama Araçlarının Güçlendirilmesi ve Sürdürülebilir Kalkınma için Küresel Ortaklıkların Canlandırılması 28
3. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarındaki İlerleme 31
3.1 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Raporu, 2019 31
3.2 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Kapsamında Türkiye'nin Mevcut Durum Analizi 35
4. Değerlendirme 37
EK I 38
Kaynaklar 40

Şekil Listesi

Şekil 1: Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, SKH 4
Şekil 2: Sanitasyon, içme suyu ve hijyen hizmetlerinin 2000 ve 2017 yılları küresel durumu (yüzde), Sustainable Development Goals Report, 2019, s. 34. 33
Şekil 3: Entegre Su Kaynakları Yönetimi'nin uygulanması, 2018 (yüzde), s. 35. 34

Tablo Listesi

Tablo 1: Yerel Yönetimlerin SKA'lar ile ilgili örnek çalışma alanları viii
Tablo 2: Yoksulluğun her yerde ve her haliyle sonlandırılması amacı altında yer alan hedefler 5
Tablo 3: Açlığın sona erdirilmesi, gıda güvenliğinin sağlanması, beslenmenin iyileştirilmesi ve sürdürülebilir tarımın desteklenmesi amacı altında yer alan hedefler 7
Tablo 4: Sağlıklı yaşamların güvence altına alınması ve her yaşta esenliğin desteklenmesi amacı altında yer alan hedefler 8
Tablo 5: Kapsayıcı, adil, nitelikli eğitimin güvence altına alınması ve herkes için hayat boyu öğrenme imkanlarının teşvik edilmesi amacı altında yer alan hedefler 10
Tablo 6: Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesi amacı altında yer alan hedefler 11
Tablo 7: Herkes için yeterli su ve sıhhi tesisat mevcudiyetinin ve sürdürülebilir yönetiminin sağlanması amacı altında yer alan hedefler 12
Tablo 8: Herkes için uygun fiyatlı, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişimin sağlanması amacı altında yer alan hedefler 14
Tablo 9: Kesintisiz, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin, tam ve üretken istihdamın ve herkes için insana yakışır işlerin desteklenmesi amacı altında yer alan hedefler 15
Tablo 10: Dirençli atyapıların inşası, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmenin desteklenmesi ve yenilikçiliğin güçlendirilmesi amacı altında yer alan hedefler 16
Tablo 11: Ülkelerin kendi içlerinde ve aralarındaki eşitsizliklerin azaltılması amacı altında yer alan hedefler 18
Tablo 12: Şehirlerin ve insan yerleşmelerinin, kapsayıcı güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir hale getirilmesi amacı altında yer alan hedefler 20
Tablo 13: Sürdürülebilir tüketim ve üretim kalıplarının güvence altına alınması amacı altında yer alan hedefler 21
Tablo 14: İklim değişikliği ve etkileri ile mücadele konusunda acilen eyleme geçilmesi amacı altında yer alan hedefler 22
Tablo 15: Sürdürülebilir kalkınma için okyanuslar, denizler ve deniz kaynaklarının korunması amacı altında yer alan hedefler 23
Tablo 16: Karasal ekosistemlerin sürdürülebilir kullanımının korunması, geliştirilmesi ve desteklenmesi, ormanların sürdürülebilir yönetimi, çölleşme ile mücadele, karasal bozulmanın durdurulması ve iyileştirilmesi ve biyoçeşitlilik kaybının engellenmesi amacı altında yer alan hedefler 25
Tablo 17: Sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumların desteklenmesi, herkes için adalete erişimin sağlanması ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumların inşası amacı altında yer alan hedefler 27
Tablo 18: Uygulama araçlarının güçlendirilmesi ve sürdürülebilir kalkınma için küresel ortaklıkların canlandırılması amacı altında yer alan hedefler 28

Kısaltma Listesi

Kısaltma	Açıklama
BEBKA	Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı
BKH	Binyıl Kalkınma Hedefleri
BM	Birleşmiş Milletler
BMİDÇS (UNFCC)	Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi
IWRM	Entegre Su Kaynakları Yönetimi (Integreted Water Resources Management)
SEİEP	Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı
SKA	Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları
UCLG-MEWA	Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler - Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı
WCED	Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu

Yönetici Özeti

Bu rapor, BEBKA'nın 2020 yılı Mayıs-Haziran dönemi Teknik Destek Programı kapsamında fonlanan; "TD 35- Tepebaşı Belediyesi Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı hazırlamaya yönelik kapasite geliştirme" projesi için gerçekleştirilen danışmanlık hizmeti kapsamında hazırlanmıştır. Söz konusu proje kapsamında Yerel Yönetimin İklim Değişikliği ile mücadele kapsamında kapasitesini arttırmaya yönelik olarak Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı (SEİEP) hazırlık süreçleri konusunda bilgilendirilmiştir. Yerel yönetim çalışanlarına yönelik olarak düzenlenen İki adet eğitim çalıştayı ile aşağıda sıralanan konulara yönelik eğitim içerikleri programlanmıştır.

- SEİEP hazırlık süreçlerini yürütme
- Sürdürülebilirlik konusunda yerel yönetilerin kapaitesitelerinin yükseltilmesi
- Başkanlar Sözleşmesi'nin (Covenant of Mayors, CoM) süreç yönetimi ve online arayüz bilgilendirmesi
- Finansal kaynağa ve ulusal ağlara erişim
- İdari örgütlenme önerisi alınması

Bu rapor, söz konusu eğitim içeriklerinden Sürdürülebilirlik konusunda yerel yönetilerin kapaitesitelerinin yükseltilmesi bağlamında verilen eğitim içeriğini yansıtmaktadır. Bu bağlamda sürdürülebilirlik kavramı, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve bu amaçların yerel yönetimler açısından önemi ve küresel sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin başarılması adına küresel ve ulusal mevcut durum incelemelerini içermektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) açısından yerel yönetimler, kentsel hizmetlerin sunumu, kentsel planlama gibi faaliyetlerdeki rolleri itibariyle hedefler kapsamında çalışma adına önemli aktörler olarak gösterilmektedirler. Aşağıdaki tabloda yerel yönetimlerin faaliyetleri kapsamında SKA 'lar ile olan ilişkisi, hedeflerin yerelleştirilmesi adına önemi vurgulanmıştır.

Tablo 1: Yerel Yönetimlerin SKA'lar ile ilgili örnek çalışma alanları

SKA 1	Yoksulluk içinde yaşayanların tespiti ve sosyal yardımlar.
SKA 2	Temiz suya ve temizlik hizmetlerine erişim, atık yönetimi, gıda güvenliği, kentsel tarım uygulamalarına teşvik, beslenme yetersizliği vakalarının tespiti ve iyileştirilmesi adına projelerin yürütülmesi.
SKA 3	Kentsel planlamanın, kent yoksullarının kentsel hizmetlere erişimini sağlama, salgın/pandemi süreçlerinin önlenmesi ve yönetimi, hava kalitesi, su ve toprak kalitesinin korunması vb. konuları adına bir araç olarak kullanılabilmesi.
SKA 4	Eğitim açısından ihtiyaçların belirlenmesi ve iyileştirilme programlarının yürütülmesi.
SKA 5	Kadınların yerel yönetimlerde temsiliyetinin arttırılması, kentsel planlama ile kadın, çocuk, engelli dostu kamusal alanlar oluşturulması.
SKA 6	Temiz içme suyu, entegre katı atık yönetimi, atık su arıtma, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı, kentsel planlamanın birtakım kaynak koruma stratejilerini gözetilmesi.

SKA 7	Enerji verimliliği, yeşil tedarik, sürdürülebilir enerji konularında yerel yönetimlerin çeşitli uygulamalarda bulunması, kamusal kaynakların verimli kullanımı. Enerji etkin kentsel planlama, pozitif enerji bölgeleri uygulamaları.
SKA 8	güvenli ve güvenceli çalışma ortamları ile eşit işe eşit ücret politikası uygulamaları ile örnek olma.
SKA 9	kentsel altyapı hizmetlerinin sunumu
SKA 10	Düşük temsiliyete sahip azınlık grupların kamusal karar alma süreçlerine ve kamusal görevlerde yer almaları yerel yönetimler tarafından teşvik edilebilir. Yerel yönetimler ayrıca kendi kurumlarında, faaliyetlerinde, mal ve hizmet tedarik koşullarında eşitlik ilkesinin gözetilmesi
SKA 11	Kentsel planlama ile temel hizmetlere erişimin kolaylaştırılması, Arazi ve konut piyasasının denetlenmesi ve yoksul sakinlerin konut haklarının güvence altına almalısı, güvenli ve yeşil kamusal alanlar oluşturulması, ulaşımdan kaynaklı emisyon miktarlarının azaltılması vb.
SKA 12	Arazi kullanım kararları, altyapı, kentsel planlama, eğitim ve kamusal satın alımlar vasıtası ile kısa tedarik zincirlerine destek olup ulaşım ve karbon salınımı sorunlarının çözülmesine katkıda bulunma.
SKA 13	kırılgan grupların iklim değişikliğinden kaynaklanan tehlikeler ve doğal afetlerle başa çıkabilme adına yerel yönetimlerin kapasitesinin güçlendirilmesi ve farkındalık oluşturulmasına yönelik faaliyetlerin yürütülmesi
SKA 14	Atık su ve entegre atık yönetimi. Kıyıların uygun olmayan bölgelerinde yapılaşmayı önlemek için uygun planlama ve yapılaşm koşullarının belirlenmesi.
SKA 15	biyoçeşitliliğin korunması konusunun kentsel planlama ve kalkınma politikalarının önemli bir parçası haline getirilmesi
SKA 16	yeni katılımcı karar alma biçimlerini deneyimleme, halkın bilgiye erişimini artırma ve yolsuzlukla mücadele
SKA 17	Kamu kurumları, özel sektör ve sivil toplum arasındaki ortaklıkların teşvik edilmesi ve kolaylaştırılması

SKA'lar altında yer alan hedeflerin uygulanmasına dair izleme sistemleri, BM tarafından geliştiirlen göstergeler aracılığı ile yapılmaktadır. Her yıl düzenlenen bu değerlendirme raporlarında, elde edilen veri setleri ile değerlendirilmeler yapılmaktadır. Bir ayndan da, veri ve gösterge setleri ile göstergeleri karşılayacak verilerin ulusal ölçekte toplanıyor olması konularındaki ihtiyaç ve iyileştirmelerin önemi vurgulanmaktadır. Küresel ölçekteki değerlendirmelere göre artan iklimsel afetler ve bu afetlerin ekonomik, sosyal ve çevresel hasarlarının her geçen gün şiddetlendiği ve bu etkilere daha fazla maruz kalan yoksul kesimlere yönelik olarakta etkilenebilirlik seviyelerini azaltma ve önleme adına çalışmalar yürütmenin önemi vurgulanmaktadır. İklim değişikliğinin etkilerine bağlı olarak, artan trend izleyen iklimsel afetlere bağlı olarak yerinden edilme oranlarının artacağı vurgulanmaktadır.

Su kaynaklarının sürdürülebilirliği açısından ciddi sorunların baş göstermeye başladığı, su kıtlığı ile yüz yüze gelecek pek çok ülke olması bir diğer alarm verilen alanlardandır. Bu bağlamda Entegre Su Kaynakları Yönetimi'nin prensiplerinin yaygın bir şekilde benimsenip uygulanmaya koyulmasının önemi vurgulanmaktadır. Kuraklığın gıda güvenliği üzerinde oluşturacağı tehtidleri göz önüne alarak kuraklıkla mücadele yöntemlerinin uygulamaya geçirilmesi önem teşkil etmektedir.

Bir diğer yandan, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik yatırımların arttırılması, enerji verimliliğine yönelik politika ve uygulamalar ile herkesin temiz ve güvenli enerji kaynaklarına erişimine yönelik olarak strateji ölçeğinden uygulama faaliyetlerine düzeyinde ilgili çalışmaları yürütmesinin önemi vurgulanmaktadır.

1. Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine Doğru

1.1 Sürdürülebilirlik Kavramı

Hammaddelere olan talep ve bunun çevre üzerindeki etkisi, insanlık tarihi boyunca sürekli bir sorun olmuştur. Pisani (2006), sürdürülebilirlik kavramının köklerinin eski çağlara uzanabileceğini, M.Ö. 1. yüzyılda Strabo ve Columella, M.Ö. 5. yüzyılda ise Plato'nun tarım, kerestecilik ve madencilik gibi insan faaliyetlerinden kaynaklı farklı türde çevresel bozulmaları tartıştığını belirtmektedir.

18. yüzyıla kadar, ahşap hem yakıt hem de inşaat malzemesi olarak hemen hemen tüm üretim işlemlerinde vazgeçilmez bir hammadde olarak kullanılmaktaydı. Birçok amaç için büyük miktarda ki odun tüketimi nedeniyle, 18. yüzyılda odun kıtlığı Avrupa'da çok ciddi bir tehlike haline geldi. "Sürdürülebilirlik" terimi ilk olarak Alman ormancılık çevrelerinde, orman kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı için kullanılmıştır. Bu durum, yaşlı ağaçların hasat edilmesi arasında bir dengenin sağlanması ve bunların yerini alacak genç ağaçların bulunmasının sağlanması ile ifade edilmiştir (Kaplan, 1999). Petrol birincil enerji kaynağı haline geldiğinde, yağ tüketiminde büyük bir artış oldu ve bu defa alarm, yakında petrol kaynaklarının tükenebileceği yönünde verildi.

20. yüzyılın ilk yarısında, bilim insanının tartışması, hammadde ve enerji kaynaklarının tedarikindeki kısıtlamalara odaklandı ve israf tüketimine karşı uyardı. II. Dünya Savaşı'ndan sonra, 1950'lerden itibaren, daha önce benzeri görülmemiş bir ekonomik patlama, dünya çapında, yaşam standartlarının iyileşeceği konusunda yenilenmiş iyimserliğin önünü açtığına değinilmektedir. Ancak, bu dönemde endüstriyel ve ticari genişleme, çevre krizinin ufukta daha da artan bir şekilde baş göstereceği belirtilmektedir (Pisani, 2006).

1970 yılında, Massachusetts Teknoloji Enstitüsü'ndeki (Massachusetts Institute of Technology, MIT) uluslararası bir araştırma ekibi olan Roma Kulübü, dünya çapında devam eden büyümenin sonuçlarını araştırmaya başladı. 1972 yılında Roma Kulübü tarafından hazırlanan Büyümenin Sınırları (Limits of Growth) çalışması kapsamında hızlı nüfus artışı, gıda üretimi, sanayileşme hızı, çevre kirliliği düzeyi ve doğal kaynakların tükenme hızı değişkenlerini baz alarak yüzyıl içinde, ekonomiyi nasıl bir geleceğin beklediği üzerine çalışmalar yürütülmüştür. Yapılan çalışmalar sonucunda söz konusu beş değişkendeki büyümenin mevcut eğilimdeki gibi devam etmesi durumunda 100 yıl içinde kontrol atına alınamayan bir düşüş, çöküş yaşanacağı tespit edilmiştir. Raporda ayrıca; bu büyüme eğilimini değiştirme ve gelecek için ekolojik ve ekonomik bir denge kurma olanağının varlığına işaret edilmektedir. Küresel ısınmanın henüz tartışılmaya başlanmadığı dönemde, bu rapor doğal kaynakların ve ekonomik büyümenin sürdürülebilirliği adına önemli tartışmaları gündeme getirmiştir.

1.2 Uluslararası Bağlamda Südürülebilirlik Kavramının Ele Alınması

1980'lerde Birleşmiş Milletler (BM), uluslararası toplum için uzun vadeli çevresel stratejileri belirlemek amacıyla Brundtland Komisyonu olarak da bilinen Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nu (World

Commission on Environment and Development, WCED) görevlendirmiş ve WCED 1987'de BM'ye "Ortak Geleceğimiz" başlıklı raporunu sunmuştur. Brundtland Raporu, öncelikle insanların ihtiyaçlarına ve ilgi alanlarına odaklanan ve tüm insanların temel ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için kaynakları yoksul ülkelere yeniden dağıtarak ekonomik büyümelerini teşvik ederek, gelecek nesiller için küresel bir eşitlik sağlamayı odağına almıştır.

Nüfus, tarım ve gıda güvenliği, biyoçeşitlilik, enerji tercihleri, endüstri ve daha fazla alandaki sorunlara yönelik olarak; entegre, sürdürülebilir çözümler uygulamaya ihtiyaç duyulduğu belirtilen raporda; "sürdürülebilir kalkınma" tanımı yapılmıştır. Bu tanıma göre sürdürülebilir kalkınma; 'gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme yeteneğini ortadan kaldırmaksızın şimdiki neslin ihtiyaçlarının karşılanması'dır. Konferans, sürdürülebilirlik kavramının artık küresel bir boyut kazanması adına önemli bir adım olmuştur. Konferansta geliştirilen Gündem 21 Eylem Planı'nın sonucu olarak Kyoto Protokolü'nün imzaya açılması ve Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu'nun kurulması gibi olumlu gelişmeler yaşanmıştır.

İlerleyen yıllarda (1992) BM Çevre ve Kalkınma Konferansında (Rio Zirvesi, Rio Earth Summit) çevre kavramının çok-taraflı olduğu (multilateral environment) üzerine tartışmalar yürütülmüş ve üç adet büyük anlaşma kabul edilmiştir. Bunlar;

- Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS, UN Framework Convention on Climate Change, UNFCC),
- Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (Convention on Biological Diversity for Biological Conservation) ve
- Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi (UN Convention to Combat Desertification) olarak sıralanbilir.

BMİDÇS, BM öncülüğünde imzalanan küresel ısınmaya yönelik hükümetlerarası ilk çevre sözleşmesidir. Sözleşme; insan kaynaklı çevresel kirliliklerin iklim üzerinde tehlikeli etkileri olduğunu kabul ederek atmosferdeki sera gazı oranlarını düşürmeyi ve bu gazların olumsuz etkilerini en aza indirerek belli bir seviyede tutmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda genel ilkeler, eylem stratejileri ve ülkelerin yükümlülüklerini düzenlemektedir. Sözleşme; hükümetlerarası düzeyde iklim değişikliğine yönelik ilk çevre mutabakatı olmasıyla önemli olsa da yaptırım gücü zayıftır, taraf ülkeler iyi niyet düzeyinde sözleşmeyi desteklemişlerdir (Stapleton et al., 2017).

2000 yılında New York'da toplanan BM, 2000-2015 yılları içindeki kalkınmaya yön vermesi adına Binyıl Bildirgesi'ni ilan edilmiştir. Söz konusu bildirgede sürdürülebilir kalkınmayı başarmak adına sekiz adet Binyıl Kalkınma Hedefi belirlenmiştir. "Binyıl (Milenyum) Kalkınma Hedefleri" (BKH) ile "hedefe dayalı kalkınma" benimsenmiştir. Binyıl Kalkınma Hedefleri aşağıda sıralanan şekildedir.

- BKH 1: Mutlak Yoksulluk ve Açlığı Ortadan Kaldırmak
- BKH 2: Herkesin Temel Eğitim Almasını Sağlamak
- BKH 3: Kadınların Konumunu Güçlendirmek ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Geliştirmek
- BKH 4: Çocuk Ölümlerini Azaltmak

  BKH 5: Anne Sağlığını İyileştirmek

- BKH 6: HIV/AIDS, Sıtma ve Diğer Salgın Hastalıklarla Mücadele Etmek
- BKH 7: Çevresel Sürdürülebilirliğin Sağlanması
- BKH 8: Kalkınma için Küresel Ortaklıklar Geliştirmek

BM, Rio Konferansından 20 yıl sonra Rio'da tekrar toplandığında (Rio+20 Konferansı), "sürdürülebilir kalkınma" konsepti çok açık bir hale gelmiş ancak yukarıda bahsi geçen anlaşmalar ile ilgili herhangi bir adım atılmamıştı. Bu toplantı tartışmaları sonucunda, katılımcı ülkeler "küresel düzeyde insan onuru, eşlitlik ve esenlik ilkelerinin güçlendirilmesi için topluca taşlıdıkları sorumluluğu" olarak kabul edilmiştir.

2015 yılında ise Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile hedeflerin kapsamı ve sayısı genişletilmiş ve "sürdürülebilir kalkınma için hedef dayalı girişimler" desteklenmeye başlanmıştır. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (Sustainable Development Goals, SDG), 2030 yılına kadar sürdürülebilir kalkınmaya yön veren Gündem 2030'u desteklemek adına 17 amaç ve 169 alt hedeften oluşan küresel hedef olarak oluşturulmuştur.

1.3 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları

Son yıllarda, kentleşme oranlarındaki artış ile kentsel alanların sürdürülebilirliği konusunda giderek daha da fazla odaklanıldığı görülmektedir. Kentsel yaşamın sürdürülebilirliğini arttırmaya yönelik pratik çözümlere talep arttıkça, sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde tasarlanan yeni kentsel gelişmelere yönelik öneriler de artmaya başlamıştır (Rapoport, 2015).

BM, 2015 yılında, yoksulluğa son, açlığa son, sağlık ve kaliteli yaşam, nitelikli eğitim, toplumsal cinsiyet eşitliği, temiz su ve sanitasyon , yenilenebilir enerji, insana yakışır iş ve ekonomik büyüme, sanayi yenilikçilik ve altyapı, eşitsizliklerin azaltılması, sürdürülebilir şehirler ve topluluklar, sorumlu üretim ve tüketim, iklim eylemi, sudaki yaşam, karasal yaşam, barış adalet ve güçlü kurumlar, hedefler için ortaklık olmak üzere toplam 17 adet Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) kapsamında sürdürülebilirliğe doğru ilerlemeyi ölçmeyi hedeflemiştir. Her SKH, ilgili hedefe ulaşmak için bir dizi alt hedefi bünyesinde barındırmaktadır.

Şekil 1: Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları[1], SKH

Bu hedefler, uluslararası ve disiplinlerarası işbirliğinin bir sonucu olarak ortaya çıkmış olup ülkelerin kendi bağlamlarına uygun stratejileri belirlemelerine izin vermektedir. Ülkeler, yoksulluğu sona erdirmek, gezegeni korumak ve herkes için refah sağlamak amacıyla yeni bir sürdürülebilir kalkınma gündeminin (2030 Gündemi) bir parçası olarak hedefleri benimsemiştir. Söz konusu amaçlar ve bunların alt hedefleri gelecek 15 yıl içerisinde gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir (UN, 2019).

[1] https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals.html

2. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Yerel Yönetimler için Önemi

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) ve hedeflerinin yerel yönetimler tarafından benimsenerek uygulanabilmesi, küresel hedeflerin yerelleştirme adına önemlidir. Bunun için söz konusu hedeflere yönelik yerel yönetimlere yönelik farkındalık ve bilgilendirme, ilgili konularda kapasite (teknik, finansal ve kurumsal) arttırmaya yönelik çalışmlara ihtiyaç duyulmaktadır. UCLG-MEWA tarafından SKA'ların yerel yönetimler için hangi konular kapsamında önemli olduğuna değinildiği bir çalışma yayınlanmıştır.[2] Bu kapsamda, her bir SKA için aşağıdaki gibi bir değerlendirme yapmak mümkündür.

2.1 SKA 1: Yoksulluğun Her Yerde ve Her Haliyle Sonlandırılması

Yoksulluğun her biçiminin ortadan kaldırılmasına odaklanan SKA 1 Yoksulluğun Her Yerde ve Her Haliyle Sonlandırılması küresel amacı korunmasız durumda olanların hedeflendiği bir amaçtır. Temel kaynaklar ve hizmetlere erişimin artırılması,[3] çatışmalara son verilmesi ve iklim temelli afetlerden etkilenen toplumların desteklenmesini içermektedir.

Dünya genelinde **800 milyondan fazla insan günde 1,25 ABD dolarından daha az gelirle geçinmeye çalışıyor**; birçoğunun yeterli gıda, temiz içme suyu ve sıhhi koşullara erişimi bulunmuyor.

Bu amaç kapsamında yoksulluk çok boyutlu bir açıdan ele alındığı için çok paydaşlı ve koordineli müdahaleleri gerektirmektedir. Yerel yönetimler yoksulluk içinde yaşayan kişilerin tespit edilmesi ve bu nüfusun yoksulluktan kurtulmasına yardımcı olacak kaynak ve hizmetlerin belirlenmesi için önemli bir konuma sahiptir.

Aynı zamanda su ve temizlik gibi temel yerel hizmetler üzerindeki hizmetleri yerel yönetimleri SKA 1'in başarıya ulaşmasında kilit ortaklar haline getirmektedir[4].

SKA 1'in kapsamında belirlenen yedi adet küresel hedef aşağıdaki tabloda sıralanmıştır. Bu amaç altındaki hedef 1.1, uluslararası açlık sınırı olarak değerlendirilen günlük gelir tutarına sahip birey sayısı minimal düzeyde olduğu tespit edildiğinden ötürü Türkiye için aşılmış bir hedef oalrak değerlendirilmektedir[5]. Diğer hedefler Türkiye'nin de hedefleri arasındadır.

Tablo 2: Yoksulluğun her yerde ve her haliyle sonlandırılması amacı altında yer alan hedefler

[2] UCLG-MEWA, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: Yerel Yönetimler Tarafından Bilinmesi Gerekenler Raporu
[3] Amaç 1: Yoksulluğa Son | UNDP Türkiye
[4] UCLG-MEWA, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: Yerel Yönetimler Tarafından Bilinmesi Gerekenler.
[5] T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Değerlendirme Raporu, 2019.

1.1	Günde 1,25 dolardan daha az bir parayla geçinen insanların sayısı şeklinde ölçülerek tanımlanan aşırı yoksulluğun 2030'a kadar herkes için, her yerde ortadan kaldırılması.
1.2	2030'a kadar ulusal tanımlara göre bütün boyutlarıyla yoksulluk içinde yaşayan her yaştan erkek, kadın ve çocuk oranının en az yarıya indirilmesi.
1.3	Temel mal ve hizmetler de dâhil edilerek herkes için ulusal açıdan uygun sosyal koruma sistemleri ve önlemlerinin hayata geçirilmesi ve 2030'a kadar yoksul ve kırılgan durumdaki kişiler için önemli ölçüde korunma sağlanması.
1.4	2030'a kadar özellikle yoksullar ve kırılgan durumdaki insanlar olmak üzere, bütün erkek ve kadınların ekonomik kaynaklara ulaşma, temel hizmetlere erişim, toprak ve diğer mülk türlerine sahip olma ve üzerinde kontrol kurabilme, miras, doğal kaynaklar, uygun yeni teknolojiler ve mikrofinansı da kapsayan finansal hizmetler gibi konularda eşit haklara sahip olmalarının güvence altına alınması.
1.5	2030'a kadar yoksulların ve kırılgan durumda olan kişilerin dayanıklılık kazanmalarının sağlanması ve aşırı hava olayları ve diğer ekonomik, sosyal ve çevresel şoklar ve afetlere karşı kırılganlıkların azaltılması.
1.a	Özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere, gelişmekte olan ülkelerin yoksulluğu bütün boyutlarıyla sona erdirmek adına programlar ve politikalar uygulayabilmeleri için onlara yeterli ve öngörülebilir araçlar sunmak amacıyla, geliştirilmiş kalkınma işbirliği aracılığıyla, çeşitli kaynaklardan kaynakların yönlendirilmesinin büyük ölçüde sağlanması.
1.b	Yoksulluğun ortadan kaldırılmasına yönelik eylemlere yapılan hızlandırılmış yatırımları desteklemek için ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde, yoksulların lehine ve toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı kalkınma stratejilerine dayalı sağlam politika altyapılarının oluşturulması.

2.2 SKA 2: Açlığın Sona Erdirilmesi, Gıda Güvenliğinin Sağlanması, Beslenmenin İyileştirilmesi ve Sürdürülebilir Tarımın Desteklenmesi

SKA 2, 2030 yılına kadar açlık ve yetersiz beslenmenin her biçimini sona erdirmeyi ve sürdürülebilir tarımın desteklenmesi üzerine odaklanan bir küresel hedeftir. Başta çocuklar olmak üzere insanların yıl boyunca yeterli besine sahip olmasını hedefleyen SKA 2, küçük çiftçilerin arazi, teknoloji ve piyasalara eşit erişimlerini sağlayarak desteklenmesini ve sürdürülebilir tarım uygulamalarının teşvik edilmesini kapsamaktadır.[6]

795 milyon insanın sürekli biçimde yetersiz beslendiği tahmin ediliyor. Beş yaşın altında **90 milyonu aşkın çocuk ise gerekli vücut ağırlığının tehlikeli düzeyde altındadır**.

Yerel yönetimler, SKA 2 altındaki hedeflerin başarılması adına, temiz suya ve temizlik hizmetlerine erişimin sağlanması, atıkların azaltılmasında ve gıda güvenliğinin sağlanmasında

[6] Amaç 2: Açlığa Son | UNDP Türkiye

Önemli bir rol oynamaktadırlar. Bununla birlikte yerel yönetimler hem kamusal arazilerde hem de şahıs arazilerinde kentsel tarımı teşvik edebilmekte, okullar aracılığı ile çocuk nüfustaki beslenme yetersizliği vakalarını tanımlayıp, gerekli iyileştirmeleri yapabilmektedir. SKA 2 kapsamında belirlenen sekiz adet küresel hedef aşağıdaki tabloda sıralanmıştır. Söz kousu hedeflerin tamamı Türkiye için geçerli görülmektedir.

Tablo 3: Açlığın sona erdirilmesi, gıda güvenliğinin sağlanması, beslenmenin iyileştirilmesi ve sürdürülebilir tarımın desteklenmesi amacı altında yer alan hedefler

2.1	2030'a kadar açlığın sona erdirilmesi ve özellikle yoksullar ve çocuklar da dâhil kırılgan durumda olan kişiler başta olmak üzere herkesin bütün yıl boyunca güvenli, besleyici ve yeterli miktarda besine erişiminin güvence altına alınması.
2.2	2030'a kadar yetersiz beslenmenin tüm biçimlerinin ortadan kaldırılması (2025'e kadar, 5 yaş altı çocukların büyümelerini engelleyen unsurlar konusunda üzerinde anlaşmaya varılan uluslararası hedeflerin gerçekleştirilmesi de buna dâhildir) ve genç kızlar, hamile kadınlar, emziren anneler ve daha yaşlı insanların beslenmeyle ilgili ihtiyaçlarının ele alınması.
2.3	2030'a kadar tarımsal verimliliğin ve özellikle kadınlar, yerli halklar, çiftçilikle uğraşan aileler, göçebe çobanlar ve balıkçılar olmak üzere küçük çaplı gıda üreticilerinin toprağa, diğer verimli kaynaklara ve girdilere, bilgiye, finansal hizmetlere, piyasalara ve değer temini ve tarım dışı istihdam olanaklarına güvenli ve eşit erişiminin sağlanması aracılığıyla gelirlerinin iki katına çıkarılması.
2.4	2030'a kadar sürdürülebilir gıda üretimi sistemlerinin güvence altına alınması ve üretimi ve üretkenliği artıran, ekosistemlerin sürdürülmesine yardımcı olan, iklim değişikliğine, aşırı hava koşullarına, kuraklığa, sellere ve diğer felaketlere uyum sağlama kapasitesini güçlendiren ve toprak kalitesini devamlı olarak artıran dayanıklı tarım uygulamalarının hayata geçirilmesi.
2.5	2020'ye kadar tohumların, kültür bitkilerinin, çiftlik hayvanlarının ve evcilleştirilmiş hayvanların ve onların vahşi türlerinin ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde etkin bir biçimde yönetilen ve çeşitlendirilen tohum ve bitki bankaları aracılığıyla genetik çeşitliliğinin sürdürülmesi ve uluslararası olarak üzerinde anlaşmaya varıldığı üzere, genetik kaynakların ve ilgili geleneksel bilginin kullanımından elde edilen kazanımlara erişimin ve bu kazanımların adil ve hakkaniyetli biçimde paylaştırılmasının desteklenmesi.
2.a	Özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere, gelişmekte olan ülkelerde tarımsal üretim kapasitesinin artırılması için geliştirilmiş uluslararası işbirliği aracılığıyla, kırsal altyapı, tarımsal araştırma ve yayım hizmetleri, teknoloji geliştirme ve bitki ve hayvan gen bankaları alanlarına yatırımın artırılması.
2.b	Tarımsal ihracat sübvansiyonlarının her türünün ve eş etkili mali yüklerle birlikte bütün ihracat önlemlerinin paralel olarak ortadan kaldırılması yoluyla, Doha Kalkınma Turu'na uygun olarak, dünya tarım piyasalarındaki ticari kısıtlamalar ve aksaklıkların düzeltilmesi ve önlenmesi
2.c	Gıda emtia piyasaları ve türevlerinin düzgün işlemesi için önlem almak; gıda fiyatlarında aşırı dalgalanmaları sınırlandırmak için, gıda rezervleri dâhil piyasa bilgilerine zamanında erişimi kolaylaştırmak.

2.3 SKA 3: Sağlıklı Yaşamların Güvence Altına Alınması ve Her Yaşta Esenliğin Desteklenmesi

SKA 3, sağlıklı yaşamların güvence altına alınması ve her yaşta esenliğin desteklenmesi küresel hedefidir. Yerel yönetimler yoksul semtlerde iyileştirme odaklı ve kent yoksullarının temel hizmetlere erişimini sağlayacak programlar ile hedef kapsamında[7] çalışmalar yürütebilir. Kentsel alanlar, aşırı nüfus yoğunlukları, ulaşım merkezi olmaları ve kırılgan grupları barındırmaları nedeniyle HIV/AIDS/Korona gibi virüslerin hızlı yayılma merkezi olmaktadır. Yerel yönetimler yerel ihtiyaçların belirlenmesinde, önleme ve müdahale çalışmalarının koordinasyonunda önemli bir rol oynayabilirler. Ayrıca, hava kirliliğini azaltmak, sağlıklı yaşam biçimlerini yaygınlaştırmak ve trafik kazalarından kaynaklı ölümleri önlemek için kentsel planlama gibi araçları kullanabilmektedir. Yerel yönetimler ayrıca doğal kaynakların etkin yönetimi ve çevre koruma politika ve programları ile su ve toprak kirliliğinden kaynaklanan ölümlerin azaltılmasına katkı sağlayabilir.

Her yıl **6 milyondan fazla çocuk, beşinci yaş günlerini göremeden ölüyor**. Her gün **16 bin çocuk ise, kızamık ve verem gibi** önlenebilir hastalıklardan **ölüyor.** Her gün yüzlerce kadın, hamilelik veya doğumla bağlantılı komplikasyonlar nedeniyle yaşamını yitiriyor. **Kırsal kesimlerde, doğumların yalnız %56'sına vasıflı profesyoneller hizmet veriyor.**

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 2019 yılı değerlendirme raporunda[8] verilen bilgilere göre; Türkiye'de anne ölüm oranı 100.000 canlı doğumda 14,7'dir (2016). Türkiye'de yenidoğan ölüm oranı ise 1.000 canlı doğumda 6,2 (2016); 5 yaş altı çocuk ölüm oranı ise binde 11,9'dur (2016). Her iki oran da 2030 hedefinin altında olduğu için aşılmış olduğundan hedef geçersizdir. 3.1 ve 3.2 hedefleri dışındaki tüm hedefler Türkiye için geçerli olduğu belirtilmektedir.

Tablo 4: Sağlıklı yaşamların güvence altına alınması ve her yaşta esenliğin desteklenmesi amacı altında yer alan hedefler

3.1	2030 yılına kadar, küresel anne ölüm oranını 100.000 canlı doğumda 70'in altına düşürmek.
3.2	2030 yılına kadar, tüm ülkelerde yenidoğan ölüm oranının 1.000 canlı doğumda 12 veya daha aza, 5 yaş altı çocuk ölüm oranının da 1.000 canlı doğumda 25 veya daha aza düşürülmesi hedefiyle, yenidoğan ve 5 yaş altı çocukların önlenebilir ölümlerini sona erdirmek.
3.3	2030 yılına kadar, AIDS, tüberküloz, sıtma ve ihmal edilen tropik hastalık salgınlarını bitirmek ve hepatit, su kaynaklı hastalıklar ve diğer bulaşıcı hastalıklarla mücadele etmek.
3.4	2030 yılına kadar, koruma ve tedavi yoluyla bulaşıcı olmayan hastalıklardan kaynaklanan erken ölümleri üçte bir oranında azaltılmak ve akıl sağlığı ile esenliği desteklemek.

[7] Amaç 3: Sağlıklı Bireyler | UNDP Türkiye

[8] T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Değerlendirme Raporu, 2019

3.5	Uyuşturucu madde ve alkolün zararlı kullanımı dâhil olmak üzere madde bağımlılığına yönelik önlemleri ve tedaviyi güçlendirilmek.
3.6	2020 yılına kadar dünya genelinde karayollarındaki trafik kazalarından kaynaklanan ölüm ve yaralanma sayısını yarıya indirmek.
3.7	2030 yılına kadar, aile planlaması, bilgilendirme ve eğitime yönelik olanlar dahil, cinsel ve üreme sağlığı hizmetlerine evrensel erişimi sağlanmak ve üreme sağlığını ulusal stratejilere ve programlara entegre etmek.
3.8	Mali riskten korumayı, kaliteli temel sağlık bakım hizmetlerine erişimi ve herkesin güvenli, etkili, kaliteli ve karşılanabilir zaruri ilaç ve aşılara erişimini de kapsayan genel sağlık sigortasını oluşturulmak.
3.9	2030 yılına kadar tehlikeli kimyasallar ile hava, su ve toprak kirliliği ile kontaminasyonundan kaynaklanan ölüm ve hastalıkları kayda değer miktarda azaltmak.
3.a	Uygun olduğu takdirde, Dünya Sağlık Örgütü Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesinin tüm ülkelerde, uygulanmasını güçlendirmek.
3.b	Özellikle gelişmekte olan ülkeleri etkileyen bulaşıcı ve bulaşıcı olmayan hastalıklar için ilaç ve aşıların araştırılmasını ve geliştirilmesini desteklemek, halk sağlığının korunması ve özellikle herkesin ilaçlara erişiminin sağlanması için gelişmekte olan ülkelerin Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Anlaşmasının tüm hükümlerini kullanabilme hakkını tanıyan Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları (TRIPS) ve Kamu Sağlığına İlişkin Doha Deklarasyonuna uyumlu olacak şekilde karşılanabilir zaruri ilaç ve aşılara erişimi kolaylaştırmak.
3.c	Özellikle en az gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan küçük ada devletleri olmak üzere, gelişmekte olan ülkelerde sağlık finansmanını ve sağlık işgücünün işe alımını, geliştirilmesini, eğitimini ve idamesini kayda değer miktarda artırmak.
3.d	Başta gelişmekte olan ülkeler olmak üzere tüm ülkelerin ulusal ve küresel sağlık risklerine karşı erken uyarı, riski azaltma ve risk yönetimi kapasitelerini güçlendirmek.

2.4 SKA 4: Kapsayıcı, Adil, Nitelikli Eğitimin Güvence Altına Alınması ve Herkes için Hayat Boyu Öğrenme İmkanlarının Teşvik Edilmesi

SKA 4, kapsayıcı, adil, nitelikli eğitimin güvence altına alınması ve herkes için hayat boyu öğrenme imkanlarının teşvik edilmesi küresel hedefidir. Yerel yönetimler toplumların eğitime katılım ve eğitim devamlılığı ile ilgili konularda yaşadıkları zorlukların[9] belirlenip, bu sorunların aşılmasında çalışmalar yürütebilmektedir. Yerel yönetimler, kırılgan bireylere ve topluluklara ulaşmak ve onların ihtiyaçlarının belirlenmesi açısından öenmli bir role sahiptir.

En yoksul ailelerin çocuklarının okulu bırakma olasılığı, en varlıklı olanların çocuklarına göre dört misli daha yüksektir.
Kırsal ve kentsel kesimler arasındaki eşitsizlikler de yüksek olmaya devam ediyor.

Tablo 5: Kapsayıcı, adil, nitelikli eğitimin güvence altına alınması ve herkes için hayat boyu öğrenme imkanlarının teşvik edilmesi amacı altında yer alan hedefler

4.1	2030'a kadar bütün kız ve erkek çocuklarının ücretsiz, hakkaniyetli ve kaliteli bir ilköğretim ve ortaöğretimi tamamlamalarının ve böylece ilgili ve etkili öğrenme çıktılarının elde edilmesinin sağlanması
4.2	2030'a kadar bütün kız ve erkek çocuklarının onları ilköğretime hazır hale getirecek kaliteli okul öncesi eğitimine erişimlerinin güvence altına alınması
4.3	2030'a kadar bütün kadın ve erkeklerin erişilebilir ve kaliteli teknik eğitim, mesleki eğitim ve üniversiteyi kapsayan yüksek öğretime eşit biçimde erişimlerinin sağlanması
4.4	2030'a kadar istihdam, insana yakışır işlerde çalışma ve girişimciliğe yönelik teknik ve mesleki becerileri de kapsayan ilgili becerilere sahip gençlerin ve yetişkinlerin sayısının önemli ölçüde artırılması
4.5	2030'a kadar eğitim alanındaki toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin ortadan kaldırılması ve engelliler, yerliler ve kırılgan durumdaki çocuklar dâhil, kırılgan insanların her düzeyde eğitim ve mesleki eğitime eşit biçimde erişimlerinin sağlanması
4.6	2030'a kadar bütün gençlerin ve hem kadın hem de erkek olmak üzere yetişkinlerin büyük bir bölümünün okuryazar olmasının ve matematiksel beceriler kazanmasının güvence altına alınması
4.7	2030'a kadar sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir yaşam tarzları için eğitim, insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, barış ve şiddete başvurmama kültürünün geliştirilmesi, dünya vatandaşlığı ve kültürel çeşitliliğin ve kültürün sürdürülebilir kalkınmaya katkısının takdiri yoluyla bütün öğrenciler tarafından sürdürülebilir kalkınmanın ilerletilmesi için gereken bilgi ve becerinin kazanımının sağlanması

[9] Amaç 4: Nitelikli Eğitim | UNDP Türkiye

4.a	Çocuklara, engellilere, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı eğitim olanaklarının yaratılması ve geliştirilmesi ve herkes için güvenli, şiddete dayalı olmayan, kapsayıcı ve etkili öğrenme ortamlarının oluşturulması
4.b	2020'ye kadar en az gelişmiş ülkeler, gelişmekte olan küçük ada devletleri ve Afrika ülkeleri başta olmak üzere gelişmekte olan ülkelere, gelişmiş ve diğer gelişmekte olan ülkelerdeki mesleki eğitim programlarını ve bilgi ve iletişim teknolojileri programlarını, teknik programları, mühendislik programlarını ve bilimsel programları kapsayan yüksek öğrenim programlarına kayıt olanağı sunan bursların sayısının küresel olarak önemli ölçüde artırılması
4.c	2030'a kadar özellikle en az gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan küçük ada devletleri başta olmak üzere gelişmekte olan ülkelerdeki öğretmen eğitimi için uluslararası işbirliğinin sağlanması aracılığıyla nitelikli öğretmen tedarikinin önemli ölçüde artırılması

2.5 SKA 5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanması Tüm Kadınların ve Kız Çocuklarının Güçlendirilmesi

SKA 5, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesi küresel hedefidir. Yerel yönetimler, ayrımcılıktan uzak hizmet sunumu ve adil işe alım uygulamaları vasıtasıyla kadınların güçlendirilmesi ve cinsiyet eşitliği[10] konusunda örnek teşkil edebilirler.

Kentsel planlama, güvenli kamusal alanların oluşturulması açısından önemli bir araçtır. Kadınların güçlendirilmesi konusunda yerel düzeyde seçilmiş kadın sayısının artırılması, ulusal ve bölgesel düzeydeki kurumlara örnek olması adına önemli bulunmaktadır.

15 yıl öncesine göre **daha çok sayıda kız çocuğu okula gidiyor**; bölgelerin çoğunda ilköğretimde cinsiyet eşitliği sağlanmış durumdadır. **Kadınlar artık tarım dışında ücretli işgücünün %41'ini oluşturuyor**; bu oran 1990 yılında%35 idi.

Tablo 6: Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesi amacı altında yer alan hedefler

5.1	Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik her türlü ayrımcılığın her yerde sona erdirilmesi
5.2	Kamu alanları ve özel alanlarda, bütün kadınlara ve kız çocuklarına yönelik, kadın ticareti, cinsel ve her türlü istismarı da kapsayan şiddetin her türünün ortadan kaldırılması
5.3	Çocuk evliliği, erken yaşta zorla evlendirilme ve kadın sünneti gibi bütün zararlı uygulamaların ortadan kaldırılması
5.4	Ücretsiz bakım ve ev işlerinin kamu hizmetleri, altyapı ve sosyal koruma politikalarının sağlanması ve hane ve aile içinde sorumluluğun ulusal açıdan uygun bir biçimde paylaşılmasının geliştirilmesi yoluyla tanınması ve değer görmesi

[10] Amaç 5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği | UNDP Türkiye

5.5	Kadınların siyasi, ekonomik ve sosyal hayatın karar verme süreçlerine tam ve etkin bir biçimde katılımlarının ve kadınlara karar verme mekanizmalarında, her düzeyde lider olabilmeleri için eşit fırsatlar tanınmasının güvence altına alınması
5.6	Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı Eylem Programı, Pekin Eylem Platformu ve bunların gözden geçirme konferansları sonucunda ortaya çıkan konferans çıktılarına uygun olarak cinsel sağlık ve üreme sağlığı haklarına evrensel erişimin sağlanması
5.a	Kadınların ekonomik kaynaklara ulaşma, toprak ve diğer mülk türlerine sahip olma ve üzerlerinde kontrol kurabilme, finansal hizmetler, miras ve doğal kaynaklara erişimleri gibi konularda ulusal yasalara uygun olarak eşit haklara sahip olmaları için reformlar yapılması
5.b	Kadınların güçlenmelerinin ilerletilmesi için özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri olmak üzere etkinleştirme teknolojisinin kullanımının geliştirilmesi
5.c	Toplumsal cinsiyet eşitliğinin ilerletilmesi ve kadınların ve kız çocuklarının her düzeyde güçlenmeleri için sağlam politikaların ve yasal olarak uygulanabilir mevzuatların kabul edilmesi ve güçlendirilmesi

2.6 SKA 6: Herkes için Yeterli Su ve Sıhhi Tesisat Mevcudiyetinin ve Sürdürülebilir Yönetiminin Sağlanması

SKA 6, herkes için yeterli su ve sıhhi tesisat[11] mevcudiyetinin ve sürdürülebilir yönetiminin sağlanması küresel hedefidir. Temiz içme suyuna ve sıhhi tesisata erişimin sağlanması genellikle yerel yönetimlerin sorumlulukları arasındadır. Bu hizmetler, etkin bir idari yönetişim ve doğal kaynakların dengeli kullanımı ile sağlanabileceği belirtilmektedir. Kentsel planlamanın bu hedefleri ve sürdürülebilirlik hedeflerini gözeterek yapılması önemlidir. Yerel yönetimler çevre koruma önlemleri ve sürdürülebilir katı atık yönetimi ile su kalitesini artırmaya yönelik rol üstlenenebilirler.

2011 yılında 41 ülke su sıkıntısı yaşamıştır; bunların 10'unda **yenilenebilir temiz su kaynakları tükenmek üzeredir.** Artan kuraklık ve çölleşme nedeniyle bu trendler daha da kötüye gitmektedir. 2050 yılına kadar, **her dört insandan en az birinin,** sık sık yaşanan **su sıkıntısından etkileneceği** tahmin ediliyor.

Entegre su kaynakları yönetimi, planlama ve çevresel politikaların belediyeler ve diğer kurumlar arasında yatay işbirliğini gerektirdiği belirtilmektedir.

Tablo 7: Herkes için yeterli su ve sıhhi tesisat mevcudiyetinin ve sürdürülebilir yönetiminin sağlanması amacı altında yer alan hedefler

6.1	2030'a kadar herkesin güvenilir ve erişilebilir içme suyuna evrensel ve eşit biçimde erişiminin güvence altına alınması
6.2	2030'a kadar herkesin yeterli temizlik ve sıhhi koşullara eşit biçimde erişiminin sağlanması ve kadınların, kız çocuklarının ve kırılgan durumda olan kişilerin ihtiyaçlarına özel önem göstererek kamuya açık alanlarda dışkılamanın sona erdirilmesi

[11] Amaç 6: Temiz Su ve Sıhhi Koşullar | UNDP Türkiye

6.3	2030'a kadar kirliliği azaltarak, çöp boşaltmayı ortadan kaldırarak, zararlı kimyasalların ve maddelerin salınımını en aza indirgeyerek, arıtılmamış atık su oranını yarıya indirerek ve geri dönüşümü ve güvenli tekrar kullanımı küresel olarak ciddi ölçüde artırarak su kalitesinin yükseltilmesi
6.4	2030'a kadar bütün sektörlerde su kullanım etkinliğinin büyük ölçüde artırılması, su kıtlığı sorununu çözmek için sürdürülebilir tatlısu tedarikinin sağlanması ve su kıtlığından muzdarip insan sayısının önemli ölçüde azaltılması
6.5	2030'a kadar uygun görüldüğünde sınır ötesi işbirliği yoluyla her düzeyde bütünleşik su kaynakları yönetimi uygulanması
6.6	2020'ye kadar dağları, ormanları, sulak alanları, nehirleri, akiferleri ve gölleri kapsayan su ekosistemlerinin korunması ve eski haline getirilmesi
6.a	2030'a kadar uluslararası işbirliğinin ve gelişmekte olan ülkelere su hasadı, tuzdan arındırma, su verimliliği, atık su arıtımı, geri dönüşüm ve tekrar kullanım teknolojileri gibi suyla ve sıhhi koşullarla ilgili faaliyetlerinde ve programlarında verilen kapasite geliştirme desteğinin artırılması
6.b	Yerel halkların su ve sıhhi koşullar yönetiminin geliştirilmesine katılımlarının desteklenmesi ve güçlendirilmesi

2.7 SKA 7: Herkes için Uygun Fiyatlı, Güvenilir, Sürdürülebilir ve Modern Enerjiye Erişimin Sağlanması

SKA 7, herkes için uygun fiyatlı, güvenilir, sürdürülebilir, ve modern enerjiye erişimin sağlanması küresel hedefidir. Yerel yönetimler, enerji yoksulluğunun giderilmesi adına, toplumdaki kırılgan grupların uygun maliyetli enerjiye[12] erişimindeki boşlukları tespit etmek açısından önemli role sahiptir. Yerel yönetimler enerji verimliliği, yeşil binalar ve yeşil enerji kaynaklarının tedariğine yatırım yaparak ve tedarik süreçlerine sürdürülebilirlik kriterlerini entegre ederek bu hedef için katkıda bulunabilirler. Bu tür uygulamalar ile enerjiye yapılan kamusal harcamaların da azalmasına katkı sağlanabilmektedir. Kentlerdeki "akıllı şehir " uygulamalarının yanı sıra sürdürülebilir ulaşım planları ve kentsel planlama politikalarının da enerji verimliliğini gözetmesi, sera gazı emisyonu azaltımı açısından da etkili olacağı belirtilmektedir.

Temiz enerjinin teşvik edilmesi, **2011** yılı itibarıyla **küresel enerjinin %20'den fazlasının yenilenebilir kaynaklardan üretilmesini** sağlamıştır. Yine de, **her beş insandan birinin elektriğe erişimi yok**; ve talep artmaya devam ettikçe, dünya genelinde **yenilenebilir enerji üretiminde büyük bir artış gerekecek**.

Tablo 8: Herkes için uygun fiyatlı, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişimin sağlanması amacı altında yer alan hedefler

7.1	2030'a kadar uygun fiyatlı, güvenilir ve modern enerji hizmetlerine evrensel erişimin sağlanması
7.2	2030'a kadar yenilenebilir enerjinin küresel enerji kaynakları içindeki payının önemli ölçüde artırılması
7.3	2030'a kadar küresel enerji verimliliği ilerleme oranının iki katına çıkarılması
7.a	2030'a kadar yenilenebilir enerjiyi, enerji verimliliğini ve gelişmiş ve daha temiz fosil yakıt teknolojisini kapsayan temiz enerji araştırmaları ve teknolojilerine erişimi kolaylaştırmak için uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi ve enerji altyapısı ve temiz enerji teknolojisi alanlarına yatırımın teşvik edilmesi
7.b	2030'a kadar özellikle en az gelişmiş ülkeler, gelişmekte olan küçük ada devletleri ve karayla çevrili gelişmekte olan ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkelerde, bu ülkelerin destek programları çerçevesinde herkese modern ve sürdürülebilir enerji hizmetleri sunabilmek için altyapının genişletilmesi ve teknolojinin geliştirilmesi

[12] Amaç 7: Erişilebilir ve Temiz Enerji | UNDP Türkiye

2.8 SKA 8: Kesintisiz, Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Ekonomik Büyümenin, Tam ve Üretken İstihdamın ve Herkes için İnsana Yakışır İşlerin Desteklenmesi

SKA 8, kesintisiz, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin, tam ve üretken istihdamın ve herkes için insana yakışır işlerin desteklenmesi küresel hedefidir. Yerel yönetimler kayıt dışı[13] sektörlerle kuracağı çeşitli işbirlikleri aracılığı ile buralardaki çalışma koşullarının ve sosyal güvenlik mekanizmalarının iyileştirilip, gerekli noktalarda bu sektörleri kayıtlı hale getirmeye teşvik edebilirler.

Yerel yönetimler ayrıca güvenli ve güvenceli çalışma ortamları ile eşit işe eşit ücret politikası uygulamaları ile örnek teşkil edebilirler.

Küresel ekonomiye bakıldığında, büyümenin daha yavaş olduğu, eşitsizliklerin arttığı, iş imkanlarının büyüyen işgücüyle aynı oranda artmadığı görülmekte. Uluslararası Çalışma Örgütü'ne göre, **2015 yılında 204 milyondan fazla insan işsizdi.**

Tablo 9: Kesintisiz, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin, tam ve üretken istihdamın ve herkes için insana yakışır işlerin desteklenmesi amacı altında yer alan hedefler

8.1	Kişi başına düşen gelir artışının ulusal koşullara uygun olarak sürdürülmesi ve özellikle en az gelişmiş ülkelerde gayri safi yurt içi hasılada yıllık en az yüzde 7 oranında büyüme olmasının sağlanması
8.2	Yüksek katma değerli ve emek-yoğun sektörlere odaklanarak ve çeşitlendirme, teknoloji geliştirme ve yenilik getirme aracılığıyla ekonomik verimliliğin daha yüksek seviyelere çekilmesi
8.3	Üretim faaliyetlerinin, insana yakışır istihdam yaratmanın, girişimciliğin, yaratıcılık ve yenilikçiliğin desteklendiği kalkınma odaklı politikaların desteklenmesi ve finansal hizmetlere erişim yoluyla mikro, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin resmiyet kazanmalarının ve büyümelerinin teşvik edilmesi
8.4	2030'a kadar tüketim ve üretimdeki küresel kaynak verimliliğinin devamlı bir biçimde artırılması ve gelişmiş ülkeler başı çekmek üzere, Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim İçin 10 Yıllık Çerçeve Programı'na uygun olarak ekonomik büyümenin çevrenin bozulmasından ayrıştırılması için çaba gösterilmesi
8.5	2030'a kadar gençler ve engelliler de dâhil bütün kadın ve erkeklerin tam ve üretken istihdama ve insana yakışır işlere erişimlerinin sağlanması ve eşit işe eşit ücret ilkesinin tam olarak benimsenmesi
8.6	2020'ye kadar işsiz ya da eğitim görmeyen gençlerin oranının önemli ölçüde azaltılması

[13] https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-8-decent-work-and-economic-growth.html

8.7	Zorla çalıştırmayı ortadan kaldırmak, modern köleliği ve insan ticaretini sona erdirmek ve çocukların askere alınmaları ve asker olarak kullanılmaları da dâhil çocuk işçiliğinin en kötü türlerinin yasaklanmasını ve ortadan kaldırılmasını güvence altına almak için acil ve etkili önlemler alınması ve 2025'e kadar çocuk işçiliğinin her türünün sona erdirilmesi
8.8	Çalışanların haklarının korunması ve özellikle kadın göçmenler olmak üzere göçmen işçiler ve güvencesiz işlerde çalışan insanlar dâhil bütün çalışanlar için güvenli çalışma ortamlarının geliştirilmesi
8.9	2030'a kadar istihdam yaratan ve yerel kültür ve ürünlerini teşvik eden sürdürülebilir turizmin desteklenmesi için politikalar oluşturulması ve uygulanması
8.10	Herkesin bankacılık, sigorta ve finansal hizmetlere erişiminin teşvik edilmesi ve artırılması için yurt içi finansal kurumların kapasitelerinin güçlendirilmesi
8.a	Özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkeler için, En Az Gelişmiş Ülkelere Ticaretle Bağlantılı Teknik Destek İçin Entegre Edilmiş Çerçeve Dayanışma Fonu aracılığıyla ticaret yardımı sağlanmasının artırılması
8.b	020'ye kadar genç istihdamı için küresel bir strateji geliştirilmesi ve uygulamaya konması ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nün Küresel İstihdam Paktı'nın uygulanması

2.9 SKA 9: Dirençli Altyapıların İnşası, Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Sanayileşmenin Desteklenmesi ve Yenilikçiliğin Güçlendirilmesi

SKA 9, dirençli atyapıların inşası, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmenin desteklenmesi ve yenilikçiliğin güçlendirilmesi küresel hedefidir. Bölgesel yönetimler ve büyükşehir yönetimleri,[14] kentsel alanlara hizmet etmek ve altyapıların sunumunda önemli bir role sahiptir.

Dünyada İnternet erişimine sahip olmayan 4 milyardan fazla insan vardır; ayrıca bunların %90'ı gelişmekte olan ülkelerdedir.

Yerel yönetimler, yerel kaynakları, ihtiyaçları ve pazarları göz önünde bulundurarak, kendi yerel ekonomik kalkınma stratejileri arasına küçük ölçekli sanayiyi teşvik edebileceklerine değinilmektedir.

Yerel yönetimler, bilişim ve haberleşme teknolojilerine erişimin yanı sıra internete erişimdeki boşlukların tanımlanmasında ve kütüphane ve benzeri kamusal alanlarda hizmet sunumu gibi faaliyetlerle bu boşlukları kapatabilirler.

Tablo 10: Dirençli atyapıların inşası, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmenin desteklenmesi ve yenilikçiliğin güçlendirilmesi amacı altında yer alan hedefler

[14] https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-9-industry-innovation-and-infrastructure.html

9.1	Herkes için uygun fiyatlı ve eşitliğe dayalı bir erişime vurguda bulunarak ekonomik kalkınmayı ve insanların esenliğini desteklemek için bölgesel ve sınırlararası altyapıyı kapsayan kaliteli, güvenilir, sürdürülebilir ve dayanıklı altyapıların oluşturulması
9.2	Kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmenin desteklenmesi ve 2030'a kadar sanayinin istihdam ve gayri safi yurt içi hasıla payının ulusal koşullarla uyumlu olarak önemli ölçüde artırılması ve en az gelişmiş ülkelerde bu payın iki katına çıkarılması
9.3	Özellikle gelişmekte olan ülkelerde küçük ölçekli sanayi işletmelerinin ve diğer işletmelerin uygun koşullu krediyi de kapsayan finansal hizmetlere erişimlerinin ve değer zincirlerine ve piyasalara entegrasyonlarının artırılması
9.4	2030'a kadar her ülkenin kendi kapasitesine uygun olarak harekete geçmesiyle, kaynakların daha verimli kullanımının artırılması ve temiz ve çevresel açıdan daha sağlam teknolojiler ve sanayi süreçlerinin daha çok benimsenmesi yoluyla altyapının ve güçlendirme sanayilerinin sürdürülebilir hale gelecek biçimde geliştirilmesi
9.5	Özellikle gelişmekte olan ülkeler olmak üzere bütün ülkelerde, 2030'a kadar yenilikçiliğin teşvik edilmesi ve her 1 milyon kişi içindeki araştırma-geliştirme alanında çalışan kişi sayısının, kamu araştırmalarının, özel araştırmaların ve hükümet harcamalarının önemli ölçüde artırılması yoluyla bilimsel araştırmanın geliştirilmesi ve sanayi sektörlerinin teknolojik yetkinliklerinin genişletilmesi
9.a	Afrika ülkelerine, en az gelişmiş ülkelere, karayla çevrili gelişmekte olan ülkelere ve gelişmekte olan küçük ada devletlerine genişletilmiş finansal, teknolojik ve teknik destek verilmesi yoluyla gelişmekte olan ülkelerde sürdürülebilir ve dayanıklı altyapı geliştirmenin kolaylaştırılması
9.b	Sanayi çeşitliliği ve sanayi ürünlerinde değer artırımı için uygun bir politika ortamının yaratılması aracılığıyla gelişmekte olan ülkelerde yurt içi teknoloji gelişiminin, araştırma ve yenilikçiliğin desteklenmesi
9.c	Bilgi ve iletişim teknolojilerine erişimin önemli ölçüde artırılması ve 2020 yılına kadar en az gelişmiş ülkelerde evrensel ve uygun fiyatlı internet hizmetlerine erişimin sağlanması için çaba gösterilmesi

2.10 SKA 10: Ülkelerin Kendi İçlerinde ve Aralarındaki Eşitsizliğin Azaltılması

SKA 10, ülkelerin kendi içlerinde ve aralarındaki eşitsizliklerin azaltılması küresel hedefidir. Yerel kaynakların en yoksul bölgelerdeki yerel yönetimlere yönlendirilmesi, yoksulluk ve dışlanmanın tanımlanması ve mücadele edilmesine büyük önem verilmektedir. Yerel yönetimlerin, yerel düzeyde siyasal katılım ile ilgili özel bir rolü vardır. Düşük temsiliyete sahip azınlık grupların kamusal karar alma süreçlerine ve kamusal görevlerde yer almaları yerel yönetimler tarafından teşvik edilebilir. Yerel yönetimler ayrıca kendi kurumlarında, faaliyetlerinde, mal ve hizmet tedarik koşullarında eşitlik ilkesini gözeterek örnek olabileceklerine vurgu yapılmaktadır. Mali politikalarına dereceli vergilendirmeyi dahil edebilen yerel yönetimler, bölgelerindeki yoksul hanelerin iş fırsatlarını ve gelirlerini artırmaya yönelik yerel bütçeler oluşturulabilmektedir.[15]

Gelir eşitsizliğinin artıyor olduğu, en zengin %10'luk kitlenin, toplam küresel gelirin %40'ını elde ettiği kanıtlanmıştır. En yoksul %10'luk dilim ise, küresel gelirden yalnız %2 ila 7 arasında pay alıyor. Nüfus artışını da dikkate aldığımızda, **gelişmekte olan ülkelerde eşitsizlik %11 oranında büyüdüğü** tespit edilmiştir.

Tablo 11: Ülkelerin kendi içlerinde ve aralarındaki eşitsizliklerin azaltılması amacı altında yer alan hedefler

10.1	2030'a kadar nüfusun tabandaki yüzde 40 içinde bulunan kesiminin gelirinin ulusal ortalamadan daha yüksek bir oranda, devamlı olarak artmasının ve sürdürülmesinin sağlanması
10.2	2030'a kadar yaşa, cinsiyete, engelliliğe, ırka, etnik kökene, dine, ekonomik ya da başka bir statüye bakılmaksızın herkesin güçlendirilmesi ve sosyal, ekonomik ve siyasi olarak kapsanmasının desteklenmesi
10.3	Ayrımcılığa dayalı yasaların, politikaların ve uygulamaların ortadan kaldırılması ve bu bağlamda uygun mevzuatın, politikaların ve eylemlerin desteklenmesi yoluyla eşit fırsatlar sunulması ve eşitsizliklerin azaltılması
10.4	Özellikle mali, ücret ve sosyal koruma politikaları olmak üzere politikaların benimsenmesi ve eşitliğin giderek daha çok sağlanması
10.5	Küresel finans piyasalarının ve kurumlarının düzenlenmesi ve denetlenmesinin geliştirilmesi ve bu tür düzenlemelerin hayata geçirilmelerinin güçlendirilmesi

[15] https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-10-reduced-inequalities.html

10.6	Daha etkili, güvenilir, hesap verebilir ve meşru kurumların var olması için küresel uluslararası ekonomi ve finans kurumlarındaki karar verme süreçlerinde gelişmekte olan ülkelerin daha iyi temsilinin sağlanması ve seslerinin duyurulması
10.7	Planlı ve iyi yönetilen göç politikalarının uygulanmasıyla insanların sistemli, güvenli, düzenli ve sorumlu göçlerinin ve yer değiştirmelerinin kolaylaştırılması
10.a	Dünya Ticaret Örgütü anlaşmalarına uygun olarak, özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkeler için özel ve farklı muamele ilkesinin uygulanması
10.b	Özellikle en az gelişmiş ülkeler, Afrika ülkeleri, gelişmekte olan küçük ada devletleri ve karayla çevrili gelişmekte olan ülkeler olmak üzere ihtiyacın en fazla olduğu ülkelere, ulusal plan ve programlarına göre, doğrudan yabancı yatırımı da kapsayan nakit akışlarının ve resmi kalkınma yardımlarının teşvik edilmesi
10.c	2030'a kadar göçmen havaleleri işlem maliyetlerinin yüzde 3'ün altına indirilmesi ve maliyeti yüzde 5'ten yüksek olan havale koridorlarının ortadan kaldırılması

2.11 SKA 11: Şehirlerin ve İnsan Yerleşimlerinin Kapsayıcı, Güvenli, Dayanıklı ve Sürdürülebilir Hale Getirilmesi

SKA 11, şehirlerin ve insan yerleşmelerinin, kapsayıcı güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir hale getirilmesi küresel hedefidir. Yerel yönetimler;

- Yoksul mahallelerin büyümesini önleyici stratejik kentleşme planlarının hazırlanması[16] ve bu mahallelerdeki koşulların iyileştirilmesi ve temel hizmetlere erişimlerinin kolaylaştırılması için mahalle sakinleri ile işbirliği içinde hareket edilmesinde
- Arazi ve konut piyasasının denetlenmesi ve yoksul sakinlerin konut haklarının güvence altına almalısında
- Yol güvenliğini artırma ve ulaşımdan kaynaklı emisyon miktarlarını azaltmak için kentsel alanlarda toplu taşımayı teşvik etmede
- Güvenli ve yeşil kamusal alanlar sağlanmasında

Dünya nüfusunun yarıdan fazlası artık kentlerde yaşıyor. **2050 yılına kadar bu rakam 6,5 milyar, yani dünya nüfusunun üçte ikisi olacaktır.** Kentsel alanları inşa etme ve yönetme biçimi önemli ölçüde değiştirilmez ise sürdürülebilir kalkınmanın başarılamayacağı açıktır.

[16] https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-11-sustainable-cities-and-communities.html

- Hızlı küresel kentleşme bağlamında, kentsel yayılmanın ve ayrışmanın önlenmesi, şehirdeki karbon emisyonlarının azaltılması için katılımcı kentsel planlama her zamankinden daha fazla önem verilmesinde
- Şehirlerin çevresel etkilerinin azaltılmasında da hayati önem taşıyan yeniden kullanım ve geri dönüşüm odaklı sürdürülebilir katı atık yönetimini yürütmeleri
- Soyut ve somut kentsel kültürel mirasların belirlenmesi, tanımlanması ve gelecek nesiller için korunması yerel yönetimlerin asli görevleri arasında olması
- Özellikle kıyıda yer alan şehirler başta olmak üzere, iklim değişikliği etkilerinin azaltılmasına yönelik faaliyetlerin yürütülmesi ve bölgelerinde yaşayan en kırılgan durumdaki grupların doğal afetlerin etkilerinden korunması için harekete geçmeleri açısından SKA 11 için önemli bir konumdadırlar.

Tablo 12: Şehirlerin ve insan yerleşmelerinin, kapsayıcı güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir hale getirilmesi amacı altında yer alan hedefler

11.1	2030'a kadar herkesin yeterli, güvenli ve uygun fiyatlı konutlara ve temel hizmetlere erişiminin sağlanması ve gecekondu mahallelerinin iyileştirilmesi
11.2	2030'a kadar özellikle kırılgan durumda olan insanların, kadınların, çocukların, engellilerin ve yaşlıların ihtiyaçlarına özel önem gösterilerek, yol güvenliğinin geliştirilmesi, özellikle toplu taşıma sisteminin geliştirilmesiyle herkesin güvenli, uygun fiyatlı, erişilebilir ve sürdürülebilir ulaşım sistemlerine erişiminin sağlanması
11.3	2030'a kadar bütün ülkelerde kapsayıcı ve sürdürülebilir kentleşmenin geliştirilmesi ve katılımcı, entegre ve sürdürülebilir insan yerleşimlerinin planlanması ve yönetilmesi için kapasitenin güçlendirilmesi
11.4	Dünyanın kültürel ve doğal mirasının korunması ve gözetilmesi çabalarının artırılması
11.5	2030'a kadar yoksulların ve kırılgan durumdaki insanların korunması temel alınarak suyla ilgili afetleri de kapsayan afetler nedeniyle küresel gayri safi yurt içi hasılayla ilgili doğrudan ekonomik kayıpların önemli oranda düşürülmesi ve ölümlerin ve etkilenen insan sayısının önemli ölçüde azaltılması
11.6	2030'a kadar hava kalitesine ve belediye atık yönetimi ve diğer atık yönetimlerine özel önem göstererek kentlerin kişi başına düşen olumsuz çevresel etkilerinin azaltılması
11.7	2030'a kadar özellikle kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engellilerin güvenli, kapsayıcı ve erişilebilir yeşil alanlara ve kamu alanlarına evrensel erişimlerinin güvence altına alınması
11.a	Ulusal ve bölgesel kalkınma planlamasını güçlendirerek kentsel, kent çevresindeki ve kırsal alanlar arasındaki olumlu ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantıların desteklenmesi
11.b	2020'ye kadar kapsamaya, kaynak etkinliğine, iklim değişikliğine uyuma ve afetlere karşı dayanıklılığa yönelik entegre politikaları ve planları benimseyen ve uygulayan şehirlerin ve insan yerleşimlerinin sayısının önemli ölçüde artırılması ve Sendai Afet Riskini Azaltma Çerçeve Eylem Planı 2015-2030 doğrultusunda bütüncül bir afet risk yönetiminin her düzeyde geliştirilmesi ve uygulanması
11.c	En az gelişmiş ülkelerin finansal ve teknik yardım aracılığıyla yerel malzemeler kullanarak sürdürülebilir ve dayanıklı binalar inşa etmelerinin desteklenmesi

2.12 SKA 12: Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim Kalıplarının Güvence Altına Alınması

SKA 12, sürdürülebilir tüketim ve üretim kalıplarının güvence altına alınması küresel hedefidir. Yerel ve bölgesel yönetimler arazi yönetimi, altyapı, kentsel planlama, eğitim ve kamusal pazarlar vasıtası ile kısa tedarik zincirlerine destek olup ulaşım ve karbon salınımı sorunlarının çözülmesine katkıda bulunabilirler.[17]

Yerel yönetimler sürdürülebilir su, enerji üretim ve tüketimini, kentsel planlama ile destekleyebilirler.

Mal ve hizmet tüketicileri olarak yerel yönetimler, yeşil tedarik koşullarını benimseyebilirler. Ayrıca sürdürülebilir üretim ve tüketim alışkanlıklarının önemi hakkında farkındalık oluşturma noktasında etkili olabilecek konumdadırlar.

Dünya genelinde en büyük su tüketicisi tarım sektörüdür. Tarımsal sulama, insanların kullandığı tüm taze suyun yaklaşık %70'ini oluşturuyor.

Kaynakların verimli yönetimi ve zehirli atık ve kirleticileri bertaraf etme biçimi bu amaca ulaşmada önemli hedefler arasında gösterilmektedir.

Tablo 13: Sürdürülebilir tüketim ve üretim kalıplarının güvence altına alınması amacı altında yer alan hedefler

12.1	Gelişmiş ülkelerin başı çekmesi ve bütün ülkelerin harekete geçmesiyle, gelişmekte olan ülkelerin kalkınma ve yetkinliklerini göz önünde bulundurarak Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim İçin 10 Yıllık Çerçeve Programı'nın uygulanması
12.2	2030'a kadar doğal kaynakların sürdürülebilir yönetiminin ve etkin kullanımının sağlanması
12.3	2030'a kadar perakende ve tüketici düzeylerinde kişi başına düşen küresel gıda atığının yarıya indirilmesi ve hasat sonrası kayıplar dâhil üretimdeki ve tedarik zincirlerindeki gıda kayıplarının azaltılması
12.4	2020'ye kadar üzerinde anlaşmaya varılan uluslararası çerçevelere uygun olarak kimyasalların ve tüm atıkların yaşam döngüleri boyunca çevresel olarak sağlam biçimde yönetimlerinin sağlanması ve bu kimyasalların ve atıkların insan sağlığı ve çevre üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirgemek için havaya, suya ve toprağa karışmalarının önemli ölçüde azaltılması
12.5	2030'a kadar önleme, azaltma, geri dönüşüm ve tekrar kullanma yoluyla katı atık üretiminin önemli ölçüde azaltılması
12.6	Özellikle büyük ve uluslarötesi şirketler başta olmak üzere şirketlerin sürdürülebilir uygulamaları kabul etmelerinin ve sürdürülebilirlik bilgilerini raporlama döngülerine entegre etmelerinin teşvik edilmesi
12.7	Ulusal politikalar ve öncelikler doğrultusunda sürdürülebilir olan kamu ihalesi uygulamalarının desteklenmesi

[17] https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-12-responsible-consumption-and-production.html

12.8	2030'a kadar her yerde herkesin sürdürülebilir kalkınmayla ilgili bilgi ve farkındalık edinmesinin ve doğayla uyum içinde bir yaşam sürmesinin güvence altına alınması
12.a	Gelişmekte olan ülkelerin daha sürdürülebilir tüketim ve üretim kalıplarına yönelmeleri için bilimsel ve teknolojik kapasitelerini güçlendirme konusunda desteklenmeleri
12.b	İstihdam yaratan ve yerel kültür ve ürünlerini teşvik eden sürdürülebilir bir turizm için sürdürülebilir kalkınma etkilerini denetlemeye olanak sağlayan araçlar geliştirilmesi ve uygulanması
12.c	Piyasa aksaklıklarının ortadan kaldırılmasıyla ulusal koşullara uygun bir biçimde, gelişmekte olan ülkelerin özel ihtiyaç ve durumlarını göz önünde bulundurarak ve etkilenmiş toplulukları koruyacak biçimde kalkınmaları üzerindeki olası olumsuz etkileri en aza indirgeyerek çevresel etkilere sahip zararlı teşviklerin aşamalı olarak ortadan kaldırılması ve vergilendirmenin yeniden yapılandırılması da dâhil olmak üzere savurgan tüketime özendiren verimsiz fosil yakıtlara yönelik teşviklerin verimli hale getirilmesi

2.13 SKA 13: İklim Değişikliği ve Etkileri İle Mücadele Konusunda Acilen Eyleme Geçilmesi

SKA 13, iklim değişikliği ve etkileri ile mücadele konusunda acilen eyleme geçilmesi küresel hedefidir. Yerel ve bölgesel yönetimler uluslararası ve uusal ölçeklerde iklim değişikliğinin etkilerine karşı yürütülen çabaların en ön safında yer alırlar.[18] Toplulukların, özellikle kırılgan grupların korunabilmesi için, yerel yönetimlerin iklim değişikliğinden kaynaklanan tehlikeler ve doğal afetlerle başa çıkma kapasitelerinin güçlendirilmesi bu anlamda çok önemlidir. İklim değişikliğinin etkilerine karşı tabandan başlayan faaliyetlerin ve yerel seviyede farkındalık oluşturulmasına yönelik faaliyetlerde yerel lider önemli bir konumdadır.

Sera gazı emisyonları atmaya devam ediyor ve şu anda, 1990 yılındaki düzeye göre %50 artmış durumdadır. Küresel ısınma, insanların hayatını ciddi ölçüde etkilemektedir.

Çevresel bozulmalara ve iklimsel afetlere karşı direnci artırmak için iklim değişikliği ile ilgili uyum sağlayıcı ve önleyici faaliyetleri kent ve bölge planlamalarına entegre etmeleri açısından iklim eylemi hedefleri kapsamında önemli bir role sahiptirler

Tablo 14: İklim değişikliği ve etkileri ile mücadele konusunda acilen eyleme geçilmesi amacı altında yer alan hedefler

13.1	İklimle ilgili tehlikelere ve doğal afetlere karşı dayanıklılığın ve uyum kapasitesinin bütün ülkelerde güçlendirilmesi
13.2	İklim değişikliğiyle ilgili önlemlerin ulusal politikalara, stratejilere ve planlara entegre edilmesi
13.3	İklim değişikliği azaltım, iklim değişikliğine uyum, etkinin azaltılması ve erken uyarı konularında eğitimin, farkındalık yaratmanın ve insani ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi

[18] https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-13-climate-action.html

13.a	Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne taraf olan gelişmiş ülkeler tarafından üstlenilen, anlamlı azaltım eylemleri ve uygulamada şeffaflık bağlamında, gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarını ele almak için 2020'ye kadar yıllık 100 milyar doların ortaklaşa seferber edilmesi taahhüdünün uygulanması ve Yeşil İklim Fonu'nun sermayelendirme yoluyla olabildiğince kısa sürede tam olarak faaliyete geçirilmesi
13.b	Kadınlara, gençlere, yerel topluluklara ve dışlanmış gruplara odaklanarak en az gelişmiş ülkelerde ve gelişmekte olan küçük ada devletlerinde iklim değişikliğiyle ilgili etkili planlama ve yönetim kapasitesini artıracak mekanizmaların desteklenmesi

2.14 SKA 14: Sürdürülebilir Kalkınma için Okyanuslar, Denizler ve Deniz Kaynaklarının Korunması ve Sürdürülebilir Kullanımı

SKA 14, südürülebilir kalkınma için okyanuslar, denizler ve deniz kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı" küresel hedefidir. Okyanus kirliliğinin yaklaşık %80'inin hem kıyı bölgelerinde hem de iç bölgelerdeki kara bazlı[19] faaliyetlerden kaynaklandığı beliritilmektedir.

Kanalizasyon, endüstriyel sıvı atık ve diğer atıksuların doğrudan (işlenmeden/arıtılmadan) denizlere boşlatılması ile denizel ekosistemler olumsuz etiklenmekte, okyanuslardaki azot ve fosfor dengesi bozulmaktadır. Atık su ve entegre atık yönetimi ile yerel yönetimler bu SKA altındada aktif role sahiptir.

Üç milyarı aşkın insan, geçimlerini sağlamak için **deniz ve kıyılardaki biyo-çeşitliliğe bağımlıdır.** Ancak günümüzde dünyadaki balık stoklarının %30'u aşırı kullanıldığı için tükenme riskindedir. Deniz kirliliği ise kaygı verici düzeylere ulaşmıştır; **okyanuslarda km² de ortalama 13 bin parça plastik atık bulunuyor**.

Kıyıların uygun olmayan bölgelerinde yapılaşmayı önlemek için uygun planlama ve yapılaşm koşullarının belirlenmesinde de önemli bir yere sahiptirler.

Tablo 15: Sürdürülebilir kalkınma için okyanuslar, denizler ve deniz kaynaklarının korunması amacı altında yer alan hedefler

14.1	2025'e kadar özellikle karasal kökenli faaliyetlerden kaynaklanan, deniz çöpü ve gıda atıklarının dökülmesinden kaynaklanan su kirliliği de dâhil deniz kirliliğinin tüm biçimlerinin önlenmesi ve önemli ölçüde azaltılması

[19] https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-14-life-below-water.html

14.2	2020'ye kadar önemli olumsuz etkilerden kaçınmak için dayanıklılığın güçlendirilmesi de dâhil olmak üzere deniz ve kıyı ekosistemlerinin sürdürülebilir biçimde yönetilmesi ve korunması ve sağlıklı ve üretken okyanuslara sahip olmak adına okyanusların eski haline döndürülmesi için harekete geçilmesi
14.3	Her düzeyde geliştirilmiş bilimsel işbirliği aracılığıyla okyanus asitlenmesinin etkilerinin ele alınması ve en aza indirgenmesi
14.4	2020'ye kadar balık stoklarını mümkün olan en kısa zamanda eski durumuna getirmek ya da en azından biyolojik karakteristiklerine göre maksimum sürdürülebilir ürünü verecek seviyelere ulaştırmak için balık hasadının etkin bir biçimde düzenlenmesi, aşırı avlanma, yasa dışı, bildirilmeyen ve düzenlemesiz balıkçılığın ve doğaya zararlı balıkçılık uygulamalarının sona erdirilmesi ve bilime dayalı yönetim planlarının uygulanması
14.5	2020'ye kadar kıyı ve deniz alanlarının en az yüzde 10'unun ulusal ve uluslararası hukuka uygun biçimde ve mevcut en güncel bilimsel bilgilere dayanarak korunması
14.6	Gelişmekte olan ve en az gelişmiş ülkelere özel ve farklı muamele ilkesinin Dünya Ticaret Örgütü balıkçılık teşvikleri müzakerelerinin ayrılmaz bir parçasını oluşturduğunu yeniden teyit ederek 2020'ye kadar kapasite aşımı ve aşırı avlanmaya katkıda bulunan balıkçılık teşviklerinin bazı türlerinin yasaklanması, yasa dışı, bildirilmeyen ve düzenlemesiz balıkçılığa katkıda bulunan teşviklerin ortadan kaldırılması ve bu tür yeni teşviklerin uygulamaya konmasından kaçınılması
14.7	2030'a kadar balıkçılık, su ürünleri yetiştiriciliği ve turizmin sürdürülebilir yönetimi yoluyla deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımından elde edilerek gelişmekte olan küçük ada devletlerine ve en az gelişmiş ülkelere sunulan ekonomik yararların artırılması
14.a	Okyanus sağlığını geliştirmek ve deniz biyoçeşitliliğinin özellikle gelişmekte olan küçük ada devletleri ve en az gelişmiş ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkelerin kalkınmasına sağladığı katkıyı artırmak için, Deniz Teknolojisi Transferine İlişkin Hükümetlerarası Oşinografi Komisyonu Kriterleri ve Rehberleri'ni göz önünde bulundurarak bilimsel bilginin artırılması, araştırma kapasitesinin geliştirilmesi ve deniz teknolojisinin transfer edilmesi
14.b	Küçük çaplı balıkçıların deniz kaynaklarına ve piyasalarına erişimlerinin sağlanması
14.c	"İstediğimiz Gelecek" başlıklı konferans çıktısının 158. fıkrasında hatırlatıldığı üzere, okyanusların ve kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı için yasal bir çerçeve oluşturan Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nde belirtildiği gibi, uluslararası hukukun uygulanmasının sağlanmasıyla okyanusların ve kaynaklarının korunmasının ve sürdürülebilir kullanımının geliştirilmesi

2.15 SKA 15: Karasal Ekosistemlerin Sürdürülebilir Kullanımının Korunması, Geliştirilmesi ve Desteklenmesi, Ormanların Sürdürülebilir Yönetimi, Çölleşme ile Mücadele, Karasal Bozulmanın Durdurulması ve İyileştirilmesi Ve Biyoçeşitlilik Kaybının Engellenmesi

SKA 15, karasal ekosistemlerin sürdürülebilir kullanımının korunması, geliştirilmesi ve desteklenmesi, ormanların sürdürülebilir yönetimi, çölleşme ile mücadele, karasal bozulmanın durdurulması ve iyileştirilmesi ve biyoçeşitlilik kaybının engellenmesi küresel hedefidir. Yerel ve bölgesel yönetimler, biyoçeşitliliğin korunması konusunun kentsel planlama ve kalkınma politikalarının önemli bir parçası haline gelmelidirler.

Yerel bilgi birikimleri, sahada "kirleten öder" prensibinin benimsenmesini kolaylaştırma adına yürüteceği faaliyetler ile yerel yönetimler bu konuda da önemli bir konuma koyulmaktadır.

[20]

Ekilebilir arazilerin kaybının, tarihsel oranların 30 ila 35 misline ulaştığı belirtilmektedir. Kuraklık ve çölleşmenin her yıl arttığı, bunun **dünya genelinde 12 milyon hektarın kaybına yol açtığı** ve yoksul toplumları etkilediği belirtilmektedir. Bilinen 8.300 hayvan ırkının %8'inin soyu tükenmiş, %22'si ise soyunun tükenmesi tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Tablo 16: Karasal ekosistemlerin sürdürülebilir kullanımının korunması, geliştirilmesi ve desteklenmesi, ormanların sürdürülebilir yönetimi, çölleşme ile mücadele, karasal bozulmanın durdurulması ve iyileştirilmesi ve biyoçeşitlilik kaybının engellenmesi amacı altında yer alan hedefler

15.1	2020'ye kadar özellikle ormanlarda, sulak alanlarda, dağlarda ve kurak alanlardaki karasal ve iç tatlısu ekosistemlerinin uluslararası anlaşmalardan doğan yükümlülükler doğrultusunda korunmasının, eski haline getirilmesinin ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması
15.2	2020'ye kadar her tür ormanın sürdürülebilir yönetiminin sağlanmasının desteklenmesi, ormansızlaşmanın sona erdirilmesi, tahrip edilmiş ormanların eski haline döndürülmesi ve ağaçlandırma ve yeniden ormanlaştırmanın küresel olarak önemli ölçüde artırılması
15.3	2030'a kadar çölleşmeyle mücadele edilmesi, çölleşme, kuraklık ve sellerden etkilenen alanlar dâhil tahrip edilmiş toprakların eski haline getirilmesi ve arazi bozulumunun olduğu, nötr bir dünya yaratmak için çaba gösterilmesi
15.4	2030'a kadar sürdürülebilir kalkınma açısından çok önemli bir rol oynayan yararların sağlanması adına kapasite geliştirmek için dağ ekosistemlerinin ve biyoçeşitliliğinin korunmasının güvence altına alınması

[20] https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-15-life-on-land.html

15.5	Doğal habitatların bozulmasını azaltmak için acil ve kararlı biçimde harekete geçilmesi, biyoçeşitlilik kaybının durdurulması ve 2020'ye kadar yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan türlerin korunması ve nesillerinin tükenmesinin engellenmesi
15.6	Üzerinde uluslararası olarak anlaşmaya varıldığı gibi, genetik kaynakların kullanımından kazanılan yararların adil ve eşitlikçi biçimde paylaşımının desteklenmesi ve bu tür kaynaklara erişimin teşvik edilmesi
15.7	Korunan flora ve fauna türlerinin yasa dışı avlanması ve kaçakçılığının yapılmasını sona erdirmek için acil olarak harekete geçilmesi ve yasa dışı vahşi yaşam ürünlerinin arz ve talebi sorununun ele alınması
15.8	2020'ye kadar istilacı yabancı türlerin kara ve deniz ekosistemleri üzerindeki etkilerinin azaltılması, yayılmalarının önlenmesi için gerekli önlemlerin alınması ve tehlike teşkil eden daha öncelikli türlerin kontrolünün sağlanması ya da yok edilmesi
15.9	2020'ye kadar ekosistem ve biyoçeşitlilik değerlerinin ulusal ve yerel planlamalara, kalkınma süreçlerine, yoksulluğun azaltılmasına ilişkin stratejilere ve raporlara entegre edilmesi
15.a	Biyoçeşitliliği ve ekosistemleri korumak ve sürdürülebilir biçimde kullanmak için bütün kaynaklardan elde edilen finansal kaynakların seferber edilmesi ve önemli ölçüde artırılması
15.b	Sürdürülebilir orman yönetimini her düzeyde finanse etmek için bütün kaynaklardan elde edilen kaynakların seferber edilmesi ve gelişmekte olan ülkelere koruma ve yeniden ormanlaştırmayı da kapsayan bu tür bir yönetim geliştirilmeleri için yeterli teşvik sunulması
15.c	Yerel halkların sürdürülebilir geçim kaynaklarına sahip olma kapasitelerinin artırılmasını da kapsayan korunan türlerin yasa dışı avlanması ve kaçakçılığının yapılmasıyla mücadele etme çabalarına küresel destek verilmesi

2.16 SKA 16 Sürdürülebilir Kalkınma için Barışçıl ve Kapsayıcı Toplumların Desteklenmesi, Herkes için Adalete Erişimin Sağlanması ve Her Düzeyde Etkili, Hesap Verebilir ve Kapsayıcı Kurumların İnşası

SKA 16, sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumların desteklenmesi, herkes için adalete erişimin sağlanması ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumların inşası küresel hedefidir. SKA 16 yerel yönetimlerin vatandaşlara daha etkili ve hesap verebilir kuruluşlar olmaları için çağrı yapmaktadır. Hedefin gerçekleştirilebilmesi için, yerel yönetimlerin halkın bilgiye erişimini artırması ve yolsuzlukla mücadelesi zorunludur.

Yerel yönetimler yeni katılımcı karar alma biçimlerini deneyimlemede öncü rol üstlenmişlerdir. Bu hedefe ulaşılması, yerel yönetimler tarafından bu çabaların genişletilmesine ve hiçbir grubu dışarıda bırakmaksızın tüm mevcut topluluklara karşı daha duyarlı olunmasını gerektirmektedir.

> Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, şiddetin her biçimini önemli ölçüde azaltmayı, çatışma ve güvensizliğe kalıcı çözümler bulmak için hükümetler ve toplumlar ile birlikte çalışmayı hedeflemektedir. **Hukukun üstünlüğünün güçlendirilmesi, bu sürecin anahtarı** olarak görülmektedir.[21]

Tablo 17: Sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumların desteklenmesi, herkes için adalete erişimin sağlanması ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumların inşası amacı altında yer alan hedefler

16.1	Şiddetin tüm biçimlerinin ve şiddete bağlı ölüm oranlarının her yerde büyük ölçüde azaltılması
16.2	Çocuk istismarının, sömürüsünün, ticaretinin ve çocuklara karşı şiddet ve işkencenin her türünün sona erdirilmesi
16.3	Hukukun üstünlüğünün ulusal ve uluslararası düzeylerde geliştirilmesi ve herkesin adalete eşit biçimde erişiminin güvence altına alınması
16.4	2030'a kadar yasa dışı para ve silah akışının büyük ölçüde azaltılması, çalınan varlıkların geri alınmasının güvence altına alınması ve organize suçun her türüyle mücadele edilmesi
16.5	Yolsuzluk ve rüşvetin tüm biçimlerinin önemli ölçüde azaltılması
16.6	Her düzeyde etkili, hesap verebilir ve şeffaf kurumlar kurulması

[21] https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-16-peace-justice-and-strong-institutions.html

16.7	Her düzeyde duyarlı, kapsayıcı, katılımcı ve temsil edici karar verme mekanizmalarının oluşturulması
16.8	Gelişmekte olan ülkelerin küresel yönetişim kurumlarına katılımlarının sağlanması ve güçlendirilmesi
16.9	2030'a kadar herkese doğum kaydı dâhil yasal kimlik kazandırılması
16.10	Ulusal mevzuata ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak bilgiye kamu erişiminin sağlanması ve temel özgürlüklerin korunması
16.a	Özellikle gelişmekte olan ülkelerde şiddeti önlemek ve terör ve suçla mücadele etmek için her düzeyde kapasite geliştirilmesi adına ilgili ulusal kurumların uluslararası işbirliği yoluyla ilgili ulusal kurumların güçlendirilmesi
16.b	Sürdürülebilir kalkınma için ayrımcılık gözetmeyen yasa ve politikaların ilerletilmesi ve uygulanması

2.17 SKA 17 Uygulama Araçlarının Güçlendirilmesi ve Sürdürülebilir Kalkınma için Küresel Ortaklıkların Canlandırılması

SKA 17, uygulama araçlarının güçlendirilmesi ve sürdürülebilir kalkınma için küresel ortaklıkların canlandırılması küresel hedefidir. Yerel vergilendirme ve gelir üretimi, sürdürülebilir kalkınma için gerekli finansmana katkıda bulundurma açısından önemli görülmektedir. Sürdürülebilir kalkınma ve yoksulluğun sonlandırılması yolunda karşılaşılan birçok soruna çözüm sunulmasının uyum politikalarının yerel seviyede geliştirilebilmesi adına ön plana çıkmaktadır.

Yerel yönetimlerin, kamu kurumları, özel sektör ve sivil toplum arasındaki ortaklıkların teşvik edilmesi ve kolaylaştırılması adına önemli bir role sahip oldukları belirtilmektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ancak küresel ortaklık ve işbirliği içinde güçlü taahhüt ile gerçekleştirilebilir. Gelişmiş ülkelerin sağladığı resmi **kalkınma yardımları** 2000 ile 2014 arasında **%66 oranında artmış** olmakla birlikte, çatışmalar veya doğal afetlerin yarattığı insani krizler nedeniyle, mali kaynak ve yardım talepleri artmaya devam etmektedir.[22]

Tablo 18: Uygulama araçlarının güçlendirilmesi ve sürdürülebilir kalkınma için küresel ortaklıkların canlandırılması amacı altında yer alan hedefler

[22] https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-17-partnerships-for-the-goals.html

17.1	Vergi ve diğer gelir hasılatı için yurt içi kapasiteyi artırmak için gelişmekte olan ülkelere uluslararası destek sağlanması yoluyla yurt içi kaynak seferberliğinin güçlendirilmesi
17.2	Pek çok gelişmiş ülkenin gelişmekte olan ülkelere yapacağı Resmi Kalkınma Yardımı (RKY) için ayrılan gayri safi milli hasıla (GSMH) payını 0,7'ye ve en az gelişmiş ülkelere yapacağı Resmi Kalkınma Yardımı (RKY) için ayrılan gayri safi milli hasıla (GSMH) payını da yüzde 0,15 ila 0,20'ye ulaştırma taahhütleri dâhil resmi kalkınma yardımına ilişkin taahhütlerin gelişmiş ülkeler tarafından tam olarak gerçekleştirilmesi (RKY sağlayıcıları en az gelişmiş ülkelere yönelik en az yüzde 0,20 RKY/GSMH hedefi koymaları yönünde teşvik edileceklerdir.)
17.3	Gelişmekte olan ülkeler için çok sayıda kaynaktan elde edilen ek finansal kaynakların seferber edilmesi
17.4	Gelişmekte olan ülkelerin borç finansmanı, borç hafifletme ve borç yeniden yapılandırmayı güçlendirmeyi hedefleyen eşgüdümlü politikalar aracılığıyla uzun vadeli borç sürdürülebilirliğini sağlamalarına yardım edilmesi ve uygun görüldüğünde borç sıkıntısını azaltmak için ağır borç yükü altındaki yoksul ülkelerin dış borç sorunlarının ele alınması
17.5	En az gelişmiş ülkeler için yatırım teşvik uygulamalarının kabul edilmesi ve uygulanması
17.6	Bilim, teknoloji ve yenilikçilik alanlarında Kuzey-Güney, Güney-Güney ve üçlü bölgesel ve uluslararası işbirliğinin ve bilim, teknoloji ve yenilikçiliğe erişimin ilerletilmesi ve özellikle Birleşmiş Milletler düzeyinde mevcut mekanizmalar arasında geliştirilmiş işbirliği ve küresel bir teknoloji kolaylaştırma mekanizması aracılığıyla üzerinde anlaşmaya varılan hükümler konusunda bilgi paylaşımının çoğaltılması
17.7	Çevresel açıdan sağlam teknolojilerin gelişmekte olan ülkelerde üzerinde ortak olarak anlaşmaya varıldığı üzere ayrıcalıklı ve öncelikli koşullar da dâhil olmak üzere uygun koşullarda gelişiminin, transferinin ve yayılmasını desteklenmesi
17.8	2017 yılına kadar en az gelişmiş ülkeler için teknoloji bankasının ve bilim, teknoloji ve yenilikçilik kapasite geliştirme mekanizmasının tam olarak faaliyete geçirilmesi ve özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri olmak üzere etkinleştirme teknolojileri kullanımının artırılması
17.9	Kuzey-Güney, Güney-Güney ve üçlü işbirliği aracılığıyla tüm Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin uygulanabilmesi adına ulusal planları desteklemek amacıyla gelişmekte olan ülkelerdeki etkili ve hedeflenen kapasite geliştirme uygulamaları için uluslararası destek sağlanması
17.10	Doha Kalkınma Gündemi çerçevesinde yürütülen müzakerelerin sonuca varması aracılığıyla, Dünya Ticaret Örgütü bünyesinde evrensel, kurallara dayanan, açık, ayrım gözetmeyen ve eşitlikçi, çok taraflı bir ticaret sisteminin desteklenmesi
17.11	Gelişmekte olan ülkelerin ihracatlarının özellikle en az gelişmiş ülkelerin küresel ihracat payının 2020'ye kadar iki katına çıkarılması amacıyla büyük ölçüde artırılması
17.12	En az gelişmiş ülkelerden ithal edilen ürünlere uygulanabilir ayrıcalıklı menşei kurallarının şeffaf ve basit olmasının sağlanması da dâhil olmak üzere, Dünya Ticaret Örgütü kararlarına uygun olarak, en az gelişmiş ülkeler için gümrükten ve kotadan muaf, devamlılık arz eden bir piyasa erişimi sağlanması ve piyasa erişiminin kolaylaştırılmasına katkıda bulunulması
17.13	Politika koordinasyonu ve tutarlılığı yoluyla küresel makroekonomik istikrarın geliştirilmesi

17.14	Sürdürülebilir kalkınma için politika tutarlılığının geliştirilmesi
17.15	Her ülkenin yoksulluğun ortadan kaldırılması ve sürdürülebilir kalkınma için politikalar oluşturması ve uygulaması amacıyla politik alanı ve liderliğine saygı duyulması
17.16	Sürdülebilir Kalkınma Hedeflerine özellikle gelişmekte olan ülkeler olmak üzere bütün ülkelerde ulaşılmasının desteklenmesi için bilgi, uzmanlık, teknoloji ve finansal kaynakları seferber eden ve paylaşan çok paydaşlı ortaklıklar tarafından tamamlanan Sürdürülebilir Kalkınma için Küresel Ortaklıkların çoğaltılması
17.17	Ortaklıkların deneyim ve kaynak sağlama stratejileri paydasına dayanan kamu, kamu-özel ve sivil toplum ortaklıklarının teşvik edilmesi ve desteklenmesi
17.18	2020'ye kadar, gelir, yaş, ırk, etnik köken, göçmen statüsü, engellilik, coğrafi konum ve ulusal bağlamlardaki ilgili diğer niteliklere göre ayrılan kaliteli, zamanlı ve güvenilir verilerin elde edilebilirliğini büyük ölçüde artırmak için en az gelişmiş ülkeleri ve gelişmekte olan küçük ada devletlerini kapsayan gelişmekte olan ülkelere verilen kapasite geliştirme desteğinin artırılması
17.19	2030'a kadar gayri safi yurtiçi hasılayı tamamlayan sürdürülebilir kalkınmanın ilerletilmesine yönelik önlemlerin geliştirilmesi için mevcut girişimlerin üzerine eklemeler yapılması ve gelişmekte olan ülkelerde istatistiki kapasite geliştirme çabalarının desteklenmesi

3. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarındaki İlerleme

3.1 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Raporu, 2019

Sürdürülebilir Kalkınma Üzerine Birleşmiş Milletler Üst Düzey Siyasi Forumu, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'ne ulaşmak için başarıları, zorlukları ve öğrenilen dersleri gözden geçirmek adına oluşturulmuş ana küresel forumdur. BM tarafından yıllık olarak hazırlanan Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Raporu'nda, dünyada, bugüne kadar ki uygulama çabalarına genel bir bakış sunarak ilerleme alanlarını ve kimsenin geride kalmamasını sağlamak için daha fazla eylem yapılması gereken alanlar vurgulanmaktadır.

Küresel ölçekteki değerlendirmelerin yanı sıra ulusal ve ulus altı değerlendirmelerin yapılmasına rehberlik edecek çalışmalar da bulunmaktadır[23]. Avrupa Komisyonu Ortak Araştırma Merkezi'nin VLR'lerin yerel yönetimler tarafından hazırlanmasına yol göstermesi adına hazırladığı el kitabı bunlardan biri olarak örnek verilebilir (JRC, 2020). Gönüllü Ulusal İncelemeler (Voluntary National Review(s), VNRs) ve Gönüllü Yerel İnclemeler (Voluntary Local Review(s), VLRs) ile SKA'ların uygulanmasına ilişkin ulus-altı incelemeler yapılmaktadır. VLR'lerin resmi bir statüsü bulunmamakla birlikte, bu ulus-altı incelemeleri üstlenme süreci, bunlarla ilgilenen kuruluşlara ve genel olarak SKA'ların uygulanmasına fayda sağlamaktadır. VLR'ler, ilerlemeleri izlemek ve yerel aktörlerin genel olarak SKA'lar ve özellikle de rekabetçi sürdürülebilirliğe ulaşmaya yönelik dönüştürücü ve kapsayıcı eylemini sürdürmek için temel bir araç olarak değerlendirilmektedir.

BM'nin 2019 yılı Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Raporu küresel düzeyde Gündem 2030 'un uygulanmasında ne aşamada olunduğuna değinmek adına incelenmiştir. Raporda, 2030 Gündeminin tam olarak uygulanması için verilere yatırım yapmanın önemini vurgulamakla beraber, çoğu ülkede, küresel göstergelerin yarısından fazlası için düzenli olarak veri toplanmadığı belirtilmektedir. Bu durumun kırılgan birçok grup ve birey hakkında doğru veri eksikliği nedeni ile, onları "görünmez" kılarak savunmasızlıklarını daha da artıracağı önemle vurgulanmaktadır. Söz konusu rapodra yapılan değerlendirimeler birtakım alt konu başlıklarında incelenmiştir.

İklim Eylemi

Şu an ki rekor düzeydeki sera gazı emisyonlarının azaltmaması durumunda, küresel ısınmanın önümüzdeki on yıllarda eşik olarak kabul edilen 1,5 ° C'ye ulaşacağı tahmin edilmektedir. Artan okyanus asitlenmesi, kıyı erozyonu, aşırı hava koşulları, doğal afetlerin sıklığı ve şiddeti, devam eden arazi bozulması, hayati türlerin kaybı ve ekosistemlerin çöküşü, birleşik etkiler yaratarak felaket ve geri döndürülemez bir duruma yol açacağı vurgulanmaktadır.

Dünyanın birçok bölgesini yaşanmaz hale getirecek olan bu etkiler, en çok yoksulları etkileyeceği; gıda üretiminin riske girmesinin, yaygın gıda kıtlığı ve açlığa yol açarak; 2050'ye kadar potansiyel olarak 140 milyon insanı yerinden edebileceği belirtilmektedir.

Ülkeler, artan iklim tehditleri karşısında afet riskini azaltmaya yönelik stratejiler geliştirmektedir. 1998-2017 yılları arasında, dünyada ki ekonomik kayıpların %77'sini (yaklaşık 3 trilyon dolar) iklimsel afetlerden kaynaklı olduğu belirtilmektedir. oluşturdu. Bu dönemde, iklimsel ve jeofiziksel felaketlerin tahminen 1,3 milyon can aldığı belirtilmektedir. Öte yandan raporda, iklime bağlı finansal akışların

[23] https://sdgs.un.org/topics/voluntary-local-reviews

artmıştığı, ancak sorunun ölçeğine göre yeterli büyüklükte olmadığı ve fosil yakıtlara yapılan yatırımların gölgesinde kaldığı vurgulanmaktadır.

Yoksulluk

Aşırı yoksulluk içinde yaşayan dünya nüfusunun payı 2015 yılında yüzde 10'a düştüğü belirtilmektedir. Düşük gelirli ülkelerde ve özellikle Sahra altı Afrika'da çatışma ve siyasi karışıklıktan etkilenen ülkelerde aşırı yoksulluk yükselmeye devam etmektedir. Tahminlere göre, politikada önemli değişiklikler olmaz ise aşırı yoksulluğun 2030 yılına kadar Sahra altı Afrika'da çift haneli rakamlarda olacağı tespit edilmiştir. Yoksulluk, afet riskinin temel nedenlerinden biridir, bu nedenle en fakir ülkelerin, afetlere atfedilen orantısız bir hasar ve can kaybı payı yaşamaları şaşırtıcı değildir. Afet nedeniyle bildirilen uluslararası ölümlerin yüzde 90'ından fazlası düşük ve orta gelirli ülkelerde meydana geldiği belirtilmektedir. Afetlerden kaynaklanan ekonomik kayıplar, gayri safi yurtiçi hasılalarının (GSYİH) yüzdesi olarak ölçüldüğünde, yoksul ülkelerde bu değer çok daha yüksektir. Ekonomik hasar açısından en kötü 10 felaket arasında (GSYİH'ye göre ifade edildiğinde), 8'inin düşük veya orta gelirli ülkelerde meydana geldiği gözlemlenmiştir.

Gıda güvenliği

Rapor bulgularına göre endişe verici bir eğilim olarak açlık çekenlerin sayısı 2014 yılından bu yana artmıştır. 2017 yılında tahminen 821 milyon insan beslenememiştir. Bu konuda en çok sıkıntı çeken Sahra-altı Afrika ülkeleridir. 2014'te beslenemeyen insan sayısı 195 milyon iken; 2017'de bu değer 237 milyona yükselmiştir (%23.7 artış).

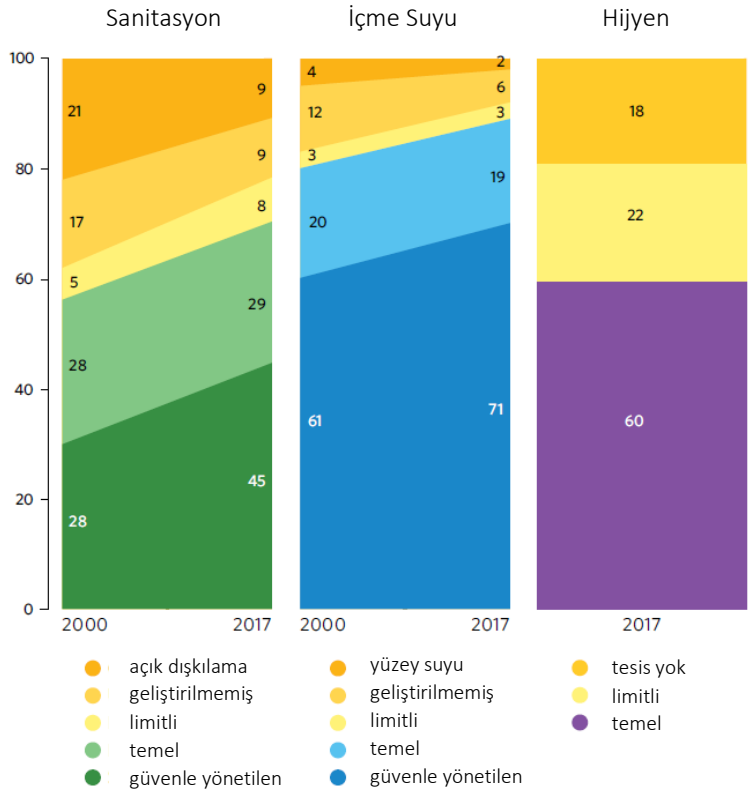
Küçük ölçekli gıda üreticileri, dünya açlığına çözüm olabilir: Küçük ölçekli gıda üreticilerini kalkınmaya tam olarak katılmaları için güçlendirmek, gıda güvenliğini iyileştirmek ve yoksulluk ve açlığı azaltmak için kritik öneme sahip olduğu vurgulanmaktadır. Birçok küçük ölçekli ve aile çiftçisi sınırlı kapasite ve kaynaklara sahip; gıda güvensizliği ile karşı karşıya; ve pazarlara ve hizmetlere sınırlı erişime sahiptir. Küçük ölçekli gıda üreticilerinin desteklenmesi gıda güvenliği açısından önemli bulunmaktadır.

Dik bir şekilde yükselen gıda fiyatları tüm ülkeleri etkilemektedir: Hava koşullarından kaynaklanan şoklar, sivil güvensizlik ve azalan gıda üretimi, dünya çapında en az iki düzine ülkede yüksek gıda fiyatlarının sebebi olmuştur. 2018'de ve 2019'un ilk aylarında üretim açıkları, kurdaki değer kayıpları ve güvensizlik, birçok ülkede gıda fiyatlarını tetiklediği tespit edilmiştir.

Tarım sektörüne yerli ve yabancı kaynaklardan destek düşüş eğilimini sürdürüyor: Tarım sektörüne yatırım, açlığı ve yoksulluğu azaltmak, gıda güvenliğini artırmak, istihdam yaratmak ve afetlere ve şoklara karşı dayanıklılık oluşturmak için kritik öneme sahiptir. Ancak, ekonomiye katkısına bağlı olarak tarıma yapılan hükümet harcamaları 2001 ile 2017 arasında düştüğü tespit edilmiştir.

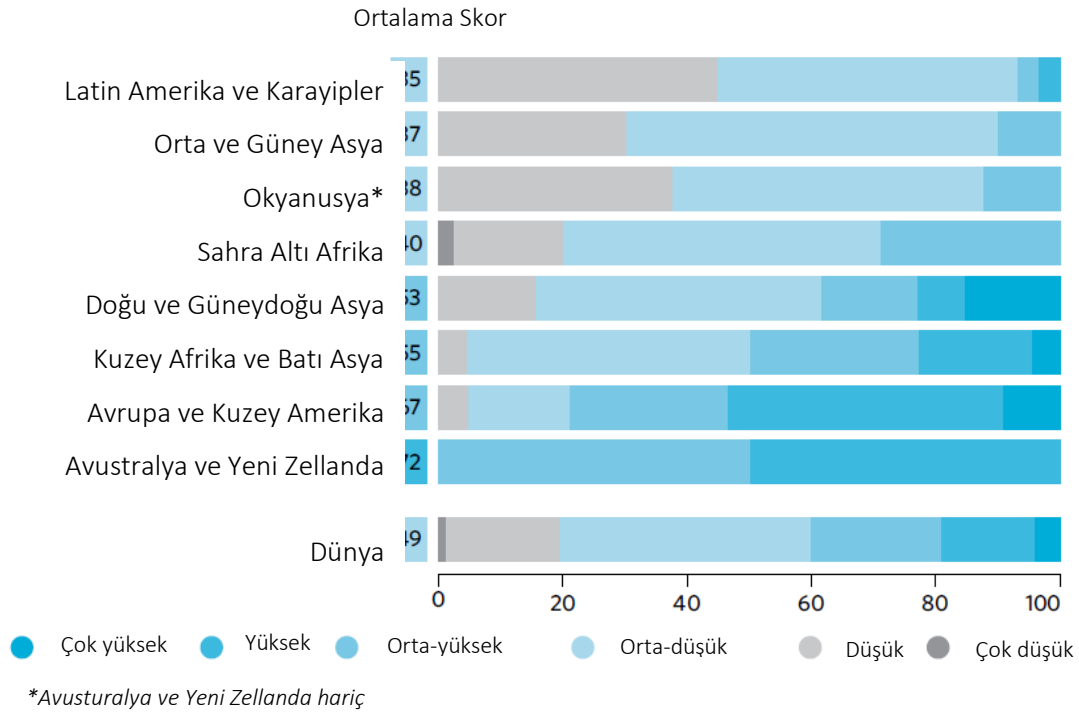
Su Yönetimi

Güvenli bir şekilde yönetilen sanitasyon hizmetlerini kullanan küresel nüfusun oranının; 2000'de % 28'den 2017'de %45'e yükseldiği ve en hızlı ilerlemeyi Doğu ve Güneydoğu Asya'nın yaşadığı belirtilmektedir. Yüksek su stresi yaşayan ülkelerde iki milyar insanın yaşamakta olduğu ve yaklaşık 4 milyar insanın yılda en az bir ay şiddetli su kıtlığı yaşamakta olduğu vurgulanmaktadır. Geçen yüzyılda, küresel su kullanımı, nüfus artış hızının iki katından fazla arttı tepit edilmiş olup; hızlı kentleşme, sosyo-ekonomik gelişme ve değişen tüketim modelleriyle birlikte bu büyüme, iklim değişikliğiyle artan su talebini yönlendirmeye devam ettiği vurgulanmaktadır. 2030'a kadar, yoğun su kıtlığı nedeniyle tahmini 700 milyon insan yerinden edilebileceğine değinilmektedir.

Şekil 2: Sanitasyon, içme suyu ve hijyen hizmetlerinin 2000 ve 2017 yılları küresel durumu (yüzde), Sustainable Development Goals Report, 2019, s. 34.

Sürdürülebilirliği ve kullanıcılar arasında adil paylaşımı sağlamak için su kaynakları dikkatli bir şekilde yönetilmelidir. Böyle bir yaklaşımı benimseyen ve politikaları, kurumları, yönetim araçlarını ve finansman seçeneklerini tarifleyen, Entegre Su Kaynakları Yönetimi (IWRM) olarak bilinen bir çerçeve tanımlanmıştır. 2018'de IWRM'nin uyguladığını bildiren 172 ülkenin yüzde 80'inin orta-düşük uygulama seviyelerinde veya daha yüksek uygulama seviyelerinde olduğuna işaret edilmiştir. Ancak, ülkelerin % 60'ı 2030 hedefinin tam olarak uygulanmasına ulaşma yolunda olmadığı belirtilmektedir. Özellikle sürdürülebilir finansman alanında ilerlemenin hızlandırılmasına ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir. 2018'de, IWRM'nin uygulamasındaki ortalama küresel puanın 100 üzerinden 49 olduğu tespit edilmiştir (Şekil 3).

Şekil 3: Entegre Su Kaynakları Yönetimi'nin uygulanması, 2018 (yüzde), s. 35.

Temiz, Yenilenebilir Enerji

Herkes için uygun fiyatlı, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişim sağlamak, sürdürülebilir kalkınma küresel hedeflerinden biridir. Temiz ve güvenli pişirme yakıtlarına ve teknolojilerine erişim 2010'dan bu yana yıllık 0,5 puanlık bir hızla artarak 2017'de küresel nüfusun %61'ine ulaşmıştır Bu oranların, temiz ve sürdürülebilir enerji hedefini karşılamak için çok yavaş olduğu belirtilmektedir. Yaklaşık 3 milyar insan verimsiz ve son derece kirletici pişirme sistemlerine bağımlıdır. Raporda, her yıl yaklaşık 4 milyon erken ölüm bu durum ile ilişkilendirilmektedir.

Yenilenebilir enerjinin toplam nihai enerji tüketimi içindeki payı, 2010'da % 16,6 iken 2016'da % 17,5'a ulaşmıştır. Mutlak olarak, yenilenebilir enerji tüketiminin bu dönemde % 18 arttığı belirtilmektedir. Modern yenilenebilir enerjinin payı, 2010'da % 8,6 iken 2016'da % 10,2'ye yükselmiştir.

Yenilenebilir enerjideki büyümenin çoğu elektrik sektöründe yoğunlaşmıştır. Bunun başlıca nedeni, sürekli politika desteği ve maliyet düşürmelerinin yol açtığı rüzgar ve güneş enerjisinin hızlı genişlemesidir. Ancak elektrik, nihai enerji kullanımının yalnızca % 20'sini oluşturmaktadır. Kalan % 80, modern yenilenebilir enerjinin 2016 yılında küresel pazarın sırasıyla yalnızca % 9 ve % 3,3'üne girdiği ısı ve ulaştırma sektörlerinde yoğunlaştığı vurgulanmaktadır. İddialı SDG hedefini karşılamak, bu kilit sektörlerin her ikisinde de modern yenilenebilir kaynaklara geçiş ile mümkün olacağı belirtilmektedir.

İlerlemeyi artırmak için hükümetlerin enerji verimliliği hedeflerini daha yükseğe koymaları gerektiği vurgulanmaktadır. Enerji verimliliği kazanımlarını teşvik etme adına, daha etkili eylemlere temel sağlamak için iyi uygulama örneği biteliğinde olacak bir dizi politika seçeneği mevcut olması bu alanda karar vericilere hazır bir yol haritası sunmaktadır.

3.2 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Kapsamında Türkiye'nin Mevcut Durum Analizi

T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın hazırladığı Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Değerlendirme Raporu (2019), Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Kapsamında Türkiye'nin Mevcut Durum Analizi Projesi[24] kapsamında , sürdürülebilir kalkınma hedefleri bağlamında Türkiye için politika, mevzuat, kurumsal çerçeve ve proje konularındaki gelişim ele alınmıştır. Proje kapsamında her bir SKA için Türkiye'nin mevcut durumu değerlendirilmiş olup; yapılan tespitler ışığında iyileştirme ihtiyacı bulunan alanlar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Söz konusu raporda, projenin temel bulguları şu şekilde sıralanmıştır:

- *Tüm paydaşları kapsayan üst düzey bir politika belgesi olarak Kalkınma Planlarının varlığı, sürdürülebilir kalkınma politikalarının küresel kalkınma gündeminde hız kazandığı 90'lı yıllardan itibaren Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınma perspektifine uyum sağlamasını kolaylaştırmıştır. Sürdürülebilir kalkınma ilkeleri, çeşitli düzey ve derecelerde ilgili dönemlerin Kalkınma Planlarında yer almış; pek çok alanda politika ve strateji belgelerine de yansımıştır. Kurumsal deneyimler ve beşeri sermaye ile birlikte değerlendirildiğinde, Türkiye'nin SKA'larla uyumlu bir yol haritası belirlemek açısından güçlü bir birikime ve altyapıya sahip olduğu değerlendirilmektedir.*
- *Türkiye'deki meri mevzuat, kurumsal çerçeve ve 2000-2016 dönemine ait politika ve uygulamalar incelendiğinde, Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınma politikalarına aşinalığının bir sonucu olarak, sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin büyük bölümünün mevcut politika dokümanlarında doğrudan ya da dolaylı bir şekilde kapsandığı görülmektedir. Bununla birlikte, söz konusu hedeflerin Türkiye'nin öncelikleri doğrultusunda uygulama sürecine dâhil edilmesi, uygun bir izleme ve değerlendirme yönteminin geliştirilmesi ve kurumsal çerçevenin bu doğrultuda geliştirilmesinin önemli bir ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir.*
- *Mevcut durum analizi sonucunda yoksulluğun azaltılması, eşitsizliklerin giderilmesi, etkin sosyal politikaların uygulanması, başta sağlık, enerji ve içmesuyu olmak üzere temel hizmetlere erişim alanlarında çok önemli ilerleme kaydedildiği ve birçok hedef açısından dünya ortalamalarının üzerine çıkıldığı görülmektedir. Özellikle mevzuat ve politika açısından uyum ihtiyacının az olduğu ve Türkiye'nin gerekli birçok düzenlemeyi ve politikaları hayata geçirdiği tespit edilmektedir. Bununla birlikte, bazı alanlarda ilerleme ihtiyacı devam etmektedir.*

Gündem 2030 kapsamında kurumların bilgi birikimi açısından yeterli olduğu belirtilerek; Türkiye'nin, ulusal şartları ve öncelikleri doğrultusunda 11. Kalkınma Planından başlayarak SKA'ların uygulama ve izleme boyutuna daha da ağırlık verileceğine değinilmektedir. Sanayi ve teknolojik gelişim alanlarında dönüşüm sağlaması, sürdürülebilir kalkınma açısından belirleyici olacağı ve bu alanlardaki dönüşümün, pek çok sürdürülebilir kalkınma hedefini derinden etkileme potansiyeline sahip olduğu vurgulanmaktadır. Ekonomik büyümenin sağlanarak toplumun tüm kesimlerinin bu büyümeden faydalanması adına, sanayi ve teknoloji alanı, tüm hedefleri en yüksek oranda etkileme potansiyeli barındıran alanlar olarak öne çıkarılmaktadır.

Gündem 2030 hedeflerinin başarılması adına öne çıkan öncelikli alanlardaki politikaların hayata geçirilmesi, geliştirilecek yeni modeller, stratejiler, projeler ve programlar ile mümkün olacağı

[24] Raporda; Kalkınma Bakanlığı Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü ve TSKB Sürdürülebilirlik Danışmanlığı A.Ş. arasında imzalanan "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Kapsamında Türkiye'nin Mevcut Durum Analizi Projesi" kapsamında üretilen veri ve bilgilerden yararlanıldığı belirtilmektedir.

vurgulanmıştır. SKA hedefleri bağlamında yeni çalışmalar üretilmesi gereken alanlar şu şekilde sıralanmıştır:

- Bilgi teknolojilerindeki gelişimin desteklenmesi;
- Sanayi tesislerinde kaynak verimliliğinin artırılması ve ulusal ve uluslararası işbirliklerinin artırılması
- Yoksul ve dezavantajlı grupların afetlere karşı dayanıklılığının artırılması;
- Cinsiyet eşitsizliğinin azaltılması;
- Genç istihdamının desteklenmesi;
- Engellilerin ve diğer dezavantajlı grupların kapsanması doğrultusunda yerel yönetimlerin harekete geçirilmesi;
- Temel hak ve özgürlükler ile kamu hizmetlerinin etkinliğinin geliştirilmesi;
- Gıda kayıplarının azaltılması;
- Tohum, bitki ve evcil hayvan türlerinin genetik çeşitliliğinin korunması;
- Bitki ve hayvan gen bankalarının geliştirilmesi;
- Entegre orman yönetiminin yaygınlaştırılması;
- Kentsel mekânsal standartların iyileştirilmesi;
- Akıllı şehirlere yönelik altyapının kurulması;
- Sürdürülebilir turizm uygulamalarının güçlendirilmesi;

Bu alanlar başta olmak üzere, diğer alanlarda da hem projelerin uygulanması hem de ulusal programların hayata geçirilebilmesi için finansman kaynaklarının geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesine ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir. Proje ve programlarının başarısının arttırılması adına katılım konusuna vurgu yapılmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma çabalarında özel sektör başta olmak üzere toplumsal kesimlerin mümkün olan en yüksek oranda sürece dahl edilmesinin önemli olduğu vurgulanmaktadır. Güçlü bir kurumsal kapasite ve etkili bir koordinasyon, SKA'larla uyumlu sürdürülebilir kalkınma adımlarının atılabilmesi adına önemli bir ihtiyaç olarak tanımlanmıştır.

Türkiye'nin SKA'lar bazında gerçekleştirdiği ilerlemenin izlenmesi ve değerlendirilmesi konusunun kurumsal yapı ile birlikte değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. BM'in izleme sistemi ile uyumlu ve etkin bir izleme sisteminin kurulması tanımlanan ihtiyaçlardan bir diğeri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda da veriye erişimin güçlendirilmesi ve uygun göstergelerin üretilmesi gerekmektedir. Türkiye'de TÜİK'in, izleme sisteminin geliştirilmesinden sorumlu olduğu ve bu süreçte de ilgili tüm kurumların işbirliği ile süreci yürütmesinin önemi vurgulanmaktadır.

Proje kapsamında SKA'lar bazında mevcut durumunun değerlendirilerek, hedeflerin başarılmasında ihtiyaç duyulan konular üzerinde durulmuştur. Söz konusu değerledirme EK I'de verilmiştir.

4. Değerlendirme

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve alt hedeflerinin yerelleştirilmesi adına, yerel yönetimlerin sürdürülebilirlik, sürdürülebilir kalkınma ve küresel hedefler konusunda bilgilendirilmesi, kapasitesinin arttırılması adına ilk adım olarak görülmektedir. Yerel yönetim kurumsal ve teknik kapasitesi ve bu konudaki çalışmaları yürütme ve izlemeye yönelik olarak idari örgütlenme modeli, ilgili hedefler altındaki faaliyetleri verimli ve etkin bir şekilde yürütebilmesi adına önemlidir.

Yerel Yönetimler yerelde sundukları ulaşım, su ve temizlik hizmetleri ve atık yönetimi gibi kentsel hizmetleri çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirliği sağlayabilmek ve adil ve eşitlikçi bir şekilde sunmak adına Gündem 2030 sürdürülebilir kalkınma hedeflerini benimsemektedirler. Kentsel planlama ve kentsel tasarım gibi politika ve stratejiler ile mekansal uygulamalara ve gelişmeye yön verdikleri için enerji verimliliği, iklim değişikliğinin olumsuz etkileri ile de mücadele konusunda önemli bir yere sahiptirler.

Küresel rekabet ve artan eşitsizlik ve iklim değişikliğinin artan olumsuz etkileri karşısında, sürdürülebilir kalkınmayı sağlama hedefini başarmak adına ulusal, ulusalararası işbirlikleri; kamu-özel ortaklıkları ve vtandaş katılımını ve sosyal uyumu gözeten yaklaşım ve uygulamaları benimsemeyi zorunlu kılmıştır. Bu bağlamda da küresel hedefler altında çalışmak, bu hedefler ile uyumlu politika ve startejiler geliştirmek ve benimsemek; işbirlikleri ve ulusal, uluslararası ağlara katılım açısından önemlidir.

SKA'lar ve bu 17 temel amaç altındaki hedefler kapsamında yerel ihtiyaçların ve mevcut durumun belirlenmesi adına yapılması gereken çalışmaların belirlenmesi ilk adım olarak değerlendirilebilir. Bu kapsamda yerel yönetimin uygulamalrına yön veren stratejik planı hedefleri ile SKA'ların hizalanması önemlidir. Yerel ihtiyaç ve mevcut durumun tespitine yönelik olarak da ulusal düzeyde oluşturulan çalışmaların yanı sıra; söz konusu kent için ilgili konularda yapılmış olan çalışmaların, bulgularının incelenmesi, yoksa birtakım araştırma projeleri, çalışmlarının yapılmasının teşvik edilmesi, bu bağlamda da sektörel araştırma enstitüleri, meslek odaları ve üniversiteler ile işbirliklerinin kurulması önemlidir.

Uygulamaların sonuçlarının değerlendirilmesi ve SKA'lara katkının değerlendirilmesi adına karma araştırma yöntemini benimseyen modellerin geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Söz konusu izleme v edeğerlendirme modelinin uygulanabilmesi için gerekli olan veri setlerinin tanımlanması, veri üretilmesine veya toplanması süreçlerinin yürütülmesi gibi çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Mevcut kent verisinin ve mekansal analizlerin söz konusu kapsamda değerlendirilmesi de mevcut ve gelecekte karşı karşıya kalınacak risklerin doğru tahmininde yardımcı olacaktır. Yerel Yönetimler, sürdürülebilir kalkınma hedefinin başarılmasında önemli birer aktör olmaları edeni ile, çok-aktörlü ve çok-sektörlü süreci yerelde yönetme ve yönlendirme açısından da öne çıkmaktadırlar.

EK I

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Kapsamında Türkiye'nin Mevcut Durum Analizi Projesi kapsamında SKA bazında belirlenen bulgular

 SKA 1	SKA 1 kapsamında öne çıkan başlıca ihtiyaçlar; *dezavantajlı gruplara yönelik yapılan yardımların kapsamının genişletilmesi, çalışabilir durumdaki kişileri işgücü piyasasına kazandırmaya yönelik desteklerin artırılması, sosyal koruma harcamalarının etkinleştirilmesi, yoksullukla ilgili daha çok veri üretilmesi ve bu verilere göre farklılaştırılmış politikaların geliştirilmesi* olarak sıralanmaktadır.
 SKA 2	SKA 2 kapsamında öne çıkan başlıca ihtiyaçlar; *beslenmenin niteliğinin yükseltilmesi, dengeli ve yeterli beslenme için gereken gıda çeşitliliğinin yerli üretimle sağlanması, tarımsal verimliliğin artırılması, dayanıklı tarım uygulamaları konusundaki ilerlemelerin sürdürülmesi, fiyat dalgalanmalarının en aza indirilerek kontrol altında tutulması, kırsal yoksulluğun azaltılması, hassas tarım teknolojilerinin yaygınlaştırılması, genetik çeşitliliğin korunması ve biyolojik, biyoteknolojik, genetik saldırılara karşı tedbir alınması* olarak sıralanmaktadır.
 SKA 3	SKA 3 kapsamında öne çıkan başlıca ihtiyaçlar; *bulaşıcı olmayan hastalıklarla mücadelenin güçlendirilmesi, önleyici sağlık hizmetleri, nüfus başına düşen sağlık personelinin artırılması, iklim değişikliği başta olmak üzere artan küresel risklerle ilgili çevre sağlığı politikalarının geliştirilmesi, gıda zehirlenmeleri ve gıda kökenli hastalıkların önlenmesine yönelik tedbirlerin artırılması* olarak sıralanmıştır.
 SKA 4	*Eğitimin niteliğinin artırılması ve işgücü piyasasının ihtiyaçlarına uyumlu hale getirilmesi, eğitimde üzerinde toplumsal tüm kesimlerinin uzlaştığı bir sınav sisteminin tesisi ve meslek eğitimi ihtiyacı sürmektedir. Ayrıca, okul öncesi eğitime erişimin artırılması, öğrencileri bilgi toplumunun gereklerine uygun ve sanayinin dijital dönüşümüne hazırlamak üzere müfredatın geliştirilmesi, gelecekte rekabetçi olabilecek iş kollarına yönelik insan gücünün yetiştirilmesi ve öğretmenlerin niteliğinin artırılması önemini korumaktadır. Diğer taraftan, ülkemizde mevcut geçici koruma altındaki sığınmacıların entegrasyonu* için çalışmalar önemi vurgulanmıştır.
 SKA 5	*Siyasi temsil, ekonomik etkinlik, işgücüne katılım, iş ve özel yaşamın uyumu, mesleki-teknik eğitim ve teknoloji kullanımı alanlarında belirginleşen cinsiyet eşitsizliklerini gidermeye yönelik tüm politikaların güçlendirilmesi ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi* SKA için önemli bulunmaktadır.
 SKA 6	*Hızlı kentleşme, ekonomik faaliyetler ve iklim değişikliğinin su kaynakları üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması için entegre su kaynaklarının yönetimiyle ilgili yürütülen çalışmalara devam edilmesi* gerekliliği SKA için önemli olarak vurgulanmaktadır.
 SKA 7	SKA 7 kapsamında öne çıkan başlıca ihtiyaçlar; *yenilenebilir enerji santrallerinin şebeke bağlantı işlemlerinin kolaylaştırılması, temiz enerji kaynaklarının ısınma ve ulaştırma gibi alanlarda kullanımının teşvik edilmesi, sanayi tesislerinde ve binalarda enerji tüketiminin optimize edilmesine yönelik programlar yürütülmesi* olarak sıralanmaktadır.
 SKA 8	SKA 8 kapsamında öne çıkan başlıca ihtiyaçlar; *toplam faktör verimliliğinin yükseltilmesi, KOBİ'lerin verimliliğinin iyileştirilmesi, üretim ve tüketimde kaynak verimliliğinin sağlanması, kadın ve genç istihdamının artırılması* olarak sıralanmıştır.

	SKA 9	SKA 9 kapsamında öne çıkan başlıca ihtiyaçlar; *sanayi üretiminin teknoloji seviyesinin yükseltilmesi, sanayide dijital dönüşüme yönelik araştırma ve uygulamaların teşvik edilmesi, lojistik altyapısının güçlendirilmesi ve bilgi ve iletişim teknolojileri alanında yapılacak yatırımların önceliklendirilmesi* olarak belirlenmiştir.
	SKA 10	SKA 10 kapsamında öne çıkan başlıca ihtiyaçlar; *bölgesel, sektörel ve kırılgan kesimler bazında eşitsizliklerin azaltılması, gelir dağılımın iyileştirilmesi ve fırsat eşitliğinin artırılmasıdır.*
	SKA 11	SKA 11 kapsamında öne çıkan başlıca ihtiyaçlar, *konuta dar gelirlilerin erişiminin artırılması, afet yönetim sürecine iklim değişikliği faktörünün entegre edilmesi ve akıllı şehirlere yönelik altyapı gelişiminin sağlanması* olarak belirtilmiştir.
	SKA 12	Bu amaç altında, *doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi ve etkin kullanımı, kimyasalların yönetimi, temiz üretim/eko-verimlilik uygulamaları ve ArGe faaliyetlerinin daha bütüncül bir anlayışla ele alınması* ihtiyacı vurgulanmaktadır.
	SKA 13	SKA 13 kapsamında öne çıkan başlıca ihtiyaçlar; *standart göstergelerin yanında yerel/sektörel uyum ve iklim risk planları gibi farklı ve kritik alanlarda göstergelerin izlenmesi, tarımda suyun tasarruflu kullanımının teşvik edilmesi, tarım arazilerinin korunması, çayır/mera alanlarının ıslahı, erozyonla mücadele, risklerin erken algılanması ve bitkisel ve hayvansal üretimde kuraklığa dayanıklı türlerin seçimi gibi konularda yeni stratejiler geliştirilmesi* olarak sıralnmıştır.
	SKA 14	SKA 14 kapsamında öne çıkan başlıca ihtiyaçlar; *deniz ve kıyı koruma alanlarının yönetiminin etkinliğinin artırılması, balık stoklarının korunması ve geliştirilmesi, uzak denizlerde açık deniz balıkçılığının geliştirilmesi ve iyi tarım uygulamalarının teşvik edilmesi* gerekmektedir.
	SKA 15	SKA 15 kapsamında öne çıkan başlıca ihtiyaçlar ise; *toprak, bitki, orman, deniz, tatlı su gibi doğal kaynakların etkin kullanımı ve korunması, kaçak avlanmanın engellenmesi, biyoçeşitliliğin ve gen kaynaklarının muhafaza edilmesi* olarak belirtilmiştir.
	SKA 16	SKA 16 kapsamında öne çıkan başlıca ihtiyaçlar olarak, *uygulamada yaşanan aksaklıkların giderilmesi, adalete erişimde süreçlerin hızlandırılması, suçun önlenmesi konusuna daha fazla odaklanılması, mali suçlarla ilgili sorunların daha ileri mekanizmaların ve koordinasyonun sağlanması yolu ile çözülmesi ve SKA 16 göstergelerinde alt kırılım verilerinin üretilmesi* öne çıkarılmıştır.
	SKA 17	Bu amaç kapsamında öne çıkan başlıca ihtiyaçlar; *En az Gelişmiş Ülkeler için Teknoloji Bankası'nın Türkiye'deki kurulum sürecinin tamamlanması, Addis Ababa Eylem Gündeminin yakından izlenmesi, komşu ülkelerle çok paydaşlı ortaklıkların geliştirilmesine yönelik özel planların oluşturulması* olarak sıralanmıştır.

Kaynaklar

Pisani, J.A., (2006). 'Sustainable development – historical roots of the concept', Environmental Sciences, 3(2): 83-96.

Kaplan A. (1999). 'Küresel Çevre Sorunları ve Politikaları', Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları Tezler Dizisi,19, Ankara.

Keeble, B. R. (1988). 'The Brundtland report: Our common future', Medicine and War, 4(1): 17-25.

Rapoport E. (2015). 'Globalizing sustainable urbanism: the role of international master planners', Area, 47(2): 110-115.

United Nations (UN), Sustainable Development Goals Report, 2019

T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Değerlendirme Raporu, 2019

UCLG-MEWA, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: Yerel Yönetimler Tarafından Bilinmesi Gerekenler Raporu

European Commission Joint Research Centre (JRC), European Handboook for SDG Voluntary Local Reviews, 2020, EUR 30067 EN

İnernet Kaynakları

[1] https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals.html

[2] https://www.kureselamaclar.org/

[3] https://sdg-tracker.org/

[4] https://sdgs.un.org/topics/voluntary-local-reviews

VLR süreçlerini desteklemek adına, kentlerin ve bölgelerin SKA uygulamalarına ilişkin incelemelerini yürütürken desteklemeyi amaçlayan yararlı rehberler ve referans materyaller ürettilmiştir. Aşağıdaki linkler bu kapsamda üretilen VLR örneklerini içermektedir.

[1]https://unhabitat.org/guidance-for-voluntary-local-reviews-vol1-a-comparative-analysis-of-existing-vlrs

[2]https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC118682/european_handbook_for_sdg_voluntary_local_reviews_online.pdf

[3] https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2019/07/VLR_Handbook_7.7.19.pdf

[4] https://www.learning.uclg.org/module-3

[5] https://www.iges.or.jp/en/pub/shimokawa-method-vlr/en